

ილორი

www.ilori.ge

№ 70 (131) 8 ივნისი 2010 სახალხო მოკრობა "სამეგრელოს" ორგანო 30 თეთრი

ღმერთო, პართლა გიჟ-პრასუები სოე

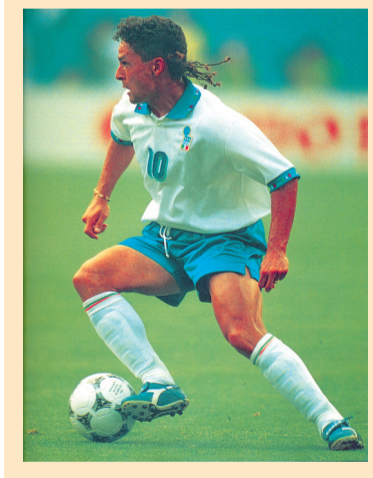
11-12 არა პართ?

თენგიზ კუბლაშვილი,
ფსიქოლოგი, წმინდა ანდრია
პირველწოდებულის სახელობის
სემინარიის ყოფილი პედაგოგი.

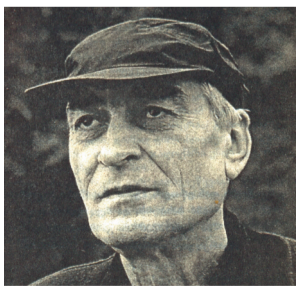
სარგაი კრავლიოვი
**ლავრენტი
-ბერიძე**
პაოხა საუკუნის
საუკეთესო მენაჯარი

ბაზეთი "ილორი" უძველესი რუბრიკა: "მსოფლიოს დიდი ფეხბურთელები"

შოზა აუბუსტო
რობერტო ბაჟო
ბორლონ ბენქსი

12

მეგრული
ჰოვარდის
რაფსოდია
კოეტი
**ლაშა
ბახარია** 5

საქართველოს ერთიანობისათვის!

7 დავით შოთაძე, კობლენცი, გერმანია

"...ისტორიამ უკუაგლო
ერების შერწყმის თეზისი
იმ გაგებით, რომ ხალხებმა
ფაქტიურად უარი უნდა
თქვან საკუთარ კულტურულ-ისტორიულ ტრადიციებზე და დასავლური საზოგადოების თითქოსდა უნივერსალურ პრინციპებს უნდა მიჰყვნენ.

(სხვათა შორის, დიდი სახელმწიფო მოღვაწეებისაგან პირველმა ასეთი მიდგომის საშიშროება იოსებ სტალინმა შეიგნო, რომელიც კატეგორიულად ეწინააღმდეგებოდა კოსმოპოლიტიზმის იდეოლოგიას). ისტორიამ დაამტკიცა, რომ სწორედ ერები ისტორიის მთავარ სუბიექტს წარმოადგენენ და ამ როლში შეიგნებენ და განახორციელებენ საკუთარ ინტერესებს, მოთხოვნებსა და ისტორიულ ვალს. ამიტომ მთავარი, რისკენაც 1993 წლიდან მოვუწოდებ პრეზიდენტს, ოპოზიციას, ინტელიგენციას – ქვეყნის ეროვნულ-სახელმწიფოებრივი განვითარების საკუთარი მოდელის შემუშავება გახლავთ.

დღეს, როცა საქართველოში ანტიეროვნული და არნახულად კორუმპირებული ხელისუფლებაა (არც დღესაა ამ მხრივ საქმე ბევრად უკეთესად – "ილორი"), მათდამი მიმართვა უაზრობაა. ამიტომ, ყოველმა ქართველმა უნდა შეიგნოს, რომ დასავლური საზოგადოების არსებობის პრინციპების ბრმა, ხელოვნური გადმოღებით, ჩვენთვის უცხო ორიენტაციებისა და ღირებულებებისადმი მიბაძვით ჩვენ ამერიკელები ვერ გავხდებით, მაგრამ ქართველობას კი დაგვარგავთ. მაშ, რანი ვიქნებით?..

ალექსანდრე ჰაჭია,
1997 წლის ივნისი."

ამ საკითხზე წერილი წაიკითხეთ მე-9 გვერდზე

ზაქიდან ჩამოღებული დიღება

(რუსუდან ჟორდანიას გახსენება)

3

კვლავ ერთად, კვლავ ერთმანეთის იმედით...

მერი შარვაშიძე. სტამბული, 1921 წელი

2008 წელს საქართველოს კულტურის, ძეგლთა დაცვისა და სპორტის სამინისტრომ და გიორგი ჩუბინაშვილის სახელმძღვანელო ქართული ხელოვნების ისტორიისა და ძეგლთა დაცვის კვლევის ეროვნულმა ცენტრმა ერთობლივად გამოსცეს პროფესიით ექიმის პაატა ქურდოვანიძის მიერ ქართულ-აფხაზურ ენებზე შესრულებული ილუსტრირებული "ქართულ-აფხაზური ალბომი". მასში XIX საუკუნის დასაწყისში ქართველებისა და აფხაზების ურთიერთობა აღწერილი, რომელიც სათანადო უნიკალური ფოტომატილითაა დადასტურებული. ქართულ-აფხაზური ურთიერთობების ეს პერიოდი დიდი კულტურულ-ისტორიული ეპოქის მნიშვნელოვანი მონაკვეთი იყო, იმ ხანგრძლივი ეპოქისა, რომლის დასაწყისი საუკუნეების სიღრმეში იდებს სათავეს. გათავაზობთ სტატიებს აღნიშნული პერიოდისა.

ლიბანდა – მერი შარვაშიძე-ჩაჩბა (1888-1986)

“და შირიალებდა ტოტი ვერხვისა რაზე – ვინ იცის! ვინ იცის, მერი! ბედი, რომელიც მე არ მეღირსა – ქარს მიჰყვებოდა როგორც ნამქერი. სთქვ: უცარი გასხივონება რად ჩაქრა ასე? ვის ვევედრები? რად აშრილადა ჩემი ოცნება, როგორც გაფრენილ არწივის ფრთები? ან ცას ღიმილით რად გავცქეროდი ან რად ვიჭერდი შუქს მოკამკამეს? ან “მესაფლავებს” რისთვის ეღვროდი, ან ვინ ისმენდა ჩემს “მე და ღამეს”? ქარი და წვიმის წვეთები ხშირი წყდებოდნენ, როგორც მწყდებოდა ბული

და მე ატირდი – ვით მეფე ღირი, ღირი, ველასგან მიტოვებული.”
ბალაშტიანი,
1915 წელი.

საქართველოს ხელოვნების მუზეუმის ისტორიული კუთვნილება – XX საუკუნის დასაწყისის ორი უღამაზესი მანდილოსანის – ქალბატონების მელიტა ჩოლოყაშვილისა და ელისო დადიანის პორტრეტები.

XX საუკუნის ათიანი წლების მიწურულს, თბილისში, ცნობილი რუსი მხ-

ატერის საველი სორინის მიერ შექმნილ ამ ორ ტილოს მესამე აკლია – პოეტ გალაქტიონ ტაბიძის ლეგენდად ქცეული მუხის – მერი შარვაშიძისა.

“...მე გუმანით მიხვები, თუ ვინ უნდა ყოფილიყო. წარმადგინეს თუ არა, ათროლვებულმა დეიდა მერიმ გულში თბილად ჩამიკრა. ლაბადის შიგნით რაღაც გახვეული მოზრდილი ნივთი ეკავა და ასე მომიტანა სამასსოფრო საჩუქარი. იცით, მაშინ რა დრო იყო, იმდროინდელი ხელისუფლებისგან როგორ იკრძალებოდა ნებისმიერი ჩვენი ნაბიჯი... გამზავრების წინ მამამ მოხოვა, იქნებ დეიდაშენს მოჰქვია თვალიო, მაგრამ როგორ შეეძლებოდა მის ნახვას, ვერ წარმომედგინა. უცნაურია, რატომ ამბობენ, რომ მერი შარვაშიძე ცივი ქალი იყო – რა სიყვარულით მიმიღო, რა თბილ წერილებს წერდა ჩემს მშობლებს. შემდგომში ჩემი დის თინას ოჯახთან ერთად ვესტუმრე და ისევე ისეთივე სითბო, მღელვარება, ცრემლი და სიყვარული არ მოგვეკლება მისგან.

იმ გასტროლებს უამრავი რუსი და ქართველი ემიგრანტი დაესწრო, ბევრი იყო მათგან დედისა და მამის ნაცნობი თუ მეგობარი. არაერთი მათგანი გამეცნო კიდევ და ყველა ერთხმად აღნიშნავდა, რომ მერი შარვაშიძე რა გაჭირვებაში არ გეინახავს: მეუღლის, დედის, დების გარდაცვალება, მაგრამ ასეთი აღვლევებული ის არასოდეს ყოფილაო...”

კიდევ ერთი ეპიზოდი: ერთ-ერთი კონცერტი შობა ღამეს დაემთხვა. წინასწარ ვიცოდი, დეიდა მერი იმ დღეს სტუმრებთან ერთად უნდა მოსულიყო. ფარდა აიწია, გაისმა მუსიკა და დავიწყეთ გასვლა. მე გოგონებს მივუძღვოდი, თვალი პარტურის პირველი რიგისკენ გავაპარე, სადაც ის მეუღლებოდა, დეიდას მეგობარმა ქალბატონმა თამარ ერისთავმა უხსნით მიმანიშნა გვერდით ცარიელ სკამზე – როგორც ყოველთვის, მერი შარვაშიძემ დაიგვიანა. მისი ეს ჩვევა ყველამ კარგად იცოდა, მერი მუდმივად იგვიანებდა... პირველი წრე შემოვიარეთ და ვხვდავ, მთელი დასი გაშტერებით შესცქერის ერთ მხარეს, ამ დროს მხერა სხვა მხარისაკენ უნდა ყოფილიყო მიმართული. უნებურად მეც იქითკენ გავიხედე და დეიდა მერი შევა-

ნნიე. დაგვიანებით მოსული, პირველსავე ცარიელ სკამზე ჩამომჯდარიყო.

განუმეორებელი იყო იმ საღამოს ქალბატონი მერი შარვაშიძე, აღსავსე განუმეორებელი დედოფლური დიდებულებით, აფორიაქებული მოგონებებითა და სცენისაკენ მიჰყოლილ თვალითა იღუმალეებით.

ქალბატონ მარინასთან ჩემი საუბარი ერთ დელიკატურ თემას – “მერის” ლეგენდის შექმნასაც შეეხო.

“მამაჩემისგან არაერთხელ გამოვიცა, ეს ყველაფერი ხალხის ფანტაზიააო. ქუთაისის საზოგადოებას სხვა მერი ვერ წარმოედგინა. რევოლუციის შემდგომ მერი და დეიდასი – დეიდა ნინო ჩვენთან ჩამოვიდნენ და ერთად ვცხოვრობდით დათეშიძის გორაზე. როდესაც მერიმ ჯვარი დაიწერა ქართული არმიის გენერალ-მაიორზე გიორგი ნიკოლოზის ძე ერისთავზე, ქორწილისათვის ხორაგი სენაიდან მე და ვარლამი დადიანმა (მერი შარვაშიძის დეიდაშვილი) ჩამოვიხიეთ. ქართული არისტოკრატის ხელმოკლეობა ცნობილი ამბავია, მითუმეტეს, იმ საყოველთაო გასაჭირის ქაშის. ქორწილში არც ხალხმრავლობა ყოფილა და არც უცხო ვინმე. გალაქტიონის “მერიზე” პარიზში მეც ვესაუბრე დეიდა მერის, მაგრამ მან შორს დაიპირა – არც არაფერი ვიცი და ვერც ვერაფერს დაგიდასტურებო.

მეუღლე მას ადრევე გარდაეცვალა, შეეძლო, ოჯახიც შეექმნა, მაგრამ ყველა წინადადება კატეგორიულად უარყო: გუშას შემდგომ ჩემი ცხოვრება სხვასთან ვერ წარმომეგინაო”.

მერი შარვაშიძის განუმეორებელ ექსხა და პარიზის ქართულ სათვისტომოსთან მის ურთიერთობას შეეხო ბატონი სერგო კობრეიძე.

“ქალბატონი მერი მნახველს ხიბლავდა არა მარტო არაჩვეულებრივი სილამაზით, თავმდაბლობითაც.

იგი არც ისე ხშირი სტუმარი იყო პარიზის ქართულ სათვისტომოში. კრებებს თითქმის არასოდეს ესწრებოდა... მხოლოდ ერთხელ დაითანხმეს ახლობლებმა კრებაზე მოსასვლელად, როცა ომის შემდეგ სათვისტომოს თავმჯდომარე – ვახტანგ ღამბაშიძე გარდაიცვალა და მისი შემცვლელის არჩევისათვის სასტიკი ბრძოლა გაჩაღდა მემარცხენეებსა და მემარჯვენეებს შორის, როცა თითოეულ ხმას ფასი დაეღო, და აი, მაშინ – ქალბატონი მერიც ვიხილე კრებაზე, რომ მემარჯვენეთა კანდიდატისათვის (ლევან ზურაბიშვილისათვის) მიეცა ხმა.

ქართული საღამოების კი ხშირი სტუმარი გახლდათ. ეკლესიაშიც გამოჩნდებოდა ხოლმე ხანგამოშვებით – წირვაზე თუ პანაშიდზე და შეუძლებელი იყო, მისი დასწრება მრევლს შეუძნეველი დარჩენოდა. ყოველთვის დაგვიანებით მოდიოდა. მკლესის კარებში ტანაშოლტილი ღამაზი ქალის შემოსვლა, რომელიც ერთი თავით მაღალი იყო, მაშინვე ყურადღებას იპყრობდა, ყველას ღიმილი ეფინებოდა სახეზე. მერი შარვაშიძე თავისი დასწრებით წირვას შთაგონებდას ჰმატებდა.

განსაკუთრებული იყო იგი ქართულ საღამოებზე, ქართველი თუ უცხოელი კენიებით გარშემორტყმული, მაგიდასთან ამაყად მჯდარი, ჯადოსნური ღიმილით სათნოებას აფრქვევდა გარშემო.

მერი შარვაშიძე – პოპო შანელი მორელი, პარიზი, 1920-იანი წლები

ქალბატონი მერის ერთ-ერთი ღირსება თავმდაბლობა იყო, მაგრამ ეს იმას არ ნიშნავს, რომ მასთან ადვილად დაახლოება და შინაურული საუბარი ყველას შეეძლო. ცხადია, მას მთელი სათვისტომო იცნობდა, მაგრამ თვითონ ძალიან ვიწრო წრესთან ურთიერთობდა”.

1960-იან წლებში, მერი შარვაშიძეს ჩვენი საზოგადოებისათვის კარგად ცნობილი ბაბო დადიანიც ესტუმრა. მერის სიყვარული მეგობრისთვის უთხოვნი: მინდა ერთი სურვილი შემისრულო, მე სამშობლოში ვერ დავბრუნდები და ბედნიერად ჩავთვლი თავს, თუ თბილისის ქუჩებში ერთი ქართველი გოგონა მაინც ჩემი საყუროთ ივლის, თუ ვის გადასცემ ამ სამკაულს, ეს შენთვის მომიხდება, ჩემო ბაბოო.

მერი შარვაშიძის ეს სურვილი ბაბო დადიანმა შესრულა და მის სამკაულს დღესაც ქალბატონი ნანა ბაგრატიონი ესაუთუბა.

1980-იან წლებში რეზო თაბუკაშვილის მიერ ქართული ემიგრაციისადმი მიძღვნილ ერთ-ერთ ფილმში 90 წელს გადაცილებული მერი შარვაშიძის გამაოგნებელმა სილამაზემ კვლავ მიწაში ჩვენი საზოგადოება.

1986 წლის 21 იანვარს პარიზში, მოხუცთა თავშესაფარში, 96 წელს გადაცილებული აღესრულა სამშობლოს ნახვას დანატრებული ქალბატონი მერი. იმავე თვეს საქართველოს კათოლიკოს-პატრიარქმა, უწმინდესმა და უნეტარესმა ილია მეორემ მისი სულის საოხად პარაკლისი დაასრულა სიონის ტაძარში...

უამრავი რამ დაწერილა მერი შარვაშიძის შესახებ, მაგრამ გამოყოფთ მწერალ სერგი ჭილაიას ნააზრევს: “მერი” არ არის ერთნიშნანი, ერთგანზომილებიანი, პირდაპირი, ერთი ქალის კონკრეტული ჯვრისწერის თარიღზე დაწერილი ლექსი. ერთი პიროვნების კონტექსტში ვერ ჩაეტევა ეს ლექსი თავისი ღრმა, ზოგადდამიანური ფილოსოფიით, სიყვარულის უზუნაესი ცნების უმაღლესი პოეტური გამოხატვით, მაგრამ რაკი ხალხმა აღიარა და არც გალაქტიონი ეურჩებოდა ამ ღამაზე ლეგენდას, დაე, ასე იყოს: ნუ დაგვიცდებთ გალაქტიონ ტაბიძის გენიალურ ლექსს “მერის” მერი შარვაშიძის მშენიერ სახეს და იგი უნდა დარჩეს როგორც ლეგენდა”.

(გაგრძელება შემდეგ ნომერში)

«Армению ждет мощное давление со стороны региональных держав»

Американский эксперт Вацаган Григорян, прокомментировал развитие событий в регионе Южного Кавказа.

«Говоря о развитии ситуации в регионе Южного Кавказа (ЮК), как впрочем и во всем регионе большого Ближнего Востока, частью которого можно считать ЮК необходимо рассматривать этот вопрос через призму развития турецко-российских отношений», - отметил Вацаган Григорян, комментируя перспективы развития региональных процессов на ЮК.

«Очевидно, что администрация Барака Обамы, вопреки многократным заявлениям официальных лиц США о непризнании каких-либо сфер влияния, все-таки согласилась с тем, что ЮК – это в первую очередь зона влияния России. Именно с той целью, чтобы противопоставить России на ЮК еще одну региональную силу, США всячески подталкивали Турцию к нормализации отношений со всеми странами региона – даже с Арменией. По мнению Обамы только так США, не способные самостоятельно противостоять России на ЮК, могут все еще сохранять здесь определенный баланс сил. Но, как показало время, расчеты США не оправдались, так как Турция проявила себя как самостоятельный игрок, имею-

щий свою собственную повестку дня. Турция влилась в регион даже без открытия границ, начав еще более активное участие в урегулировании Карабахского конфликта и открыв новую дверь в партнерстве с Россией. Последний визит президента РФ Медведева в Анкару отчетливо дал понять всем игрокам на Ближнем Востоке и ЮК, что между двумя данными странами началась новая эпоха сотрудничества. Возможно впервые за долгое время стратегические интересы России и Турции стали совпадать. Это и энергетические вопросы, и атомная энергетика, и урегулирование конфликтов. Говоря же о потенциальном развитии Карабахского процесса в контексте данных глобальных изменений, можно сказать, что Армению ждет мощное давление со стороны региональных держав. Турция как исторический партнер Азербайджана будет всеми силами убеждать Россию в необходимости оказания давления на Армению с целью урегулирования Карабахского конфликта, который является в действительности единственным серьезным препятствием для полноценного развития региона, связывающего Юг с Севером, а Запад с Востоком. Россия же, в свете «ухода» США из региона теперь не нуждается в «статус-

кво» в регионе, которое позволяло в определенной мере контрролировать ситуацию на ЮК. Подобный геополитический сдвиг как уход США из активной политики на ЮК, может стать катализатором решения Нагорно-Карабахского конфликта по сценарию России и Турции, который вполне вероятно будет про-азербайджанским. Более того, принимая во внимание сближение позиций Ирана и Турции, а также перспективы стратегического партнерства в энергетической сфере между этими странами, вполне возможно, что и Иран примет данный сценарий урегулирования Карабахского конфликта. Иными словами, все три супер-силы региона (Иран, Россия и Турция) вероятнее всего начнут оказывать давление на Армению с целью добиться от нее серьезных уступок в Карабахском вопросе. США, в свою очередь, активно участвовать в данном вопросе не будут, так как на это у них попросту нет ресурсов – слишком много сил отнимают Афганистан, Ирак и внутренние проблемы. Не говоря о полу-провальной посреднической миссии между Израилем и Палестиной», - заключил эксперт.

Ричард Грей

ზესიდან ჩამოღებული ღილაკი

საქართველოში ავიაციამ პირველი თვითმფრინავის გამოჩენისთანავე დაიკვივრა ღირსეული ადგილი. ჯერ კიდევ არ იყვნენ ჰაერიდან ჩამოქვეითებული პირველი მფრინავები ძმები რაიტები, რომ ავიაციის ქართველი პიონერები უკვე რეალურად აქცევენ ჰაერში განაგარდების ოცნებას. ავიაცია, რომელიც პირველ თვეებში სანახაობითი ფუნქციით შემოიფარგლებოდა, მალე სახელმწიფოებრივი ყოფის განუყრელ ნაწილად იქცა და ამაში დიდი წვლილი მიუძღოდან ქართული ავიაციის სათავეებთან მდგარ ადამიანებს, რომელთა სახელები ზღაპრულ გმირებთან ჰქონდათ გაიგივებული საზოგადოებას.

ჩვენ უკვე გავაცანით ჩვენს მკითხველებს პირველი ქართველი მამაკაცი მფრინავის, სამეგრელოს კუთხის ღირსეული შვილის ბესარიონ ქებურიას ბიოგრაფია.

ამჯერად კი, გაზეთ "ილორის" მკითხველებს გვინდა წარვუდგინოთ პირველი ქართველი მფრინავი ქალი, ასევე სამეგრელოს კუთხის ღირსეული შვილი, ქალბატონი რუსუდან ჟორდანიას.

წელს სრულდება 95 წელი პირველი ქართველი მფრინავი ქალის რუსუდან ჟორდანიას დაბადებიდან.

ამ თარიღთან დაკავშირებით მკითხველებს გვსურს გავაცნოთ საქართველოს უახლესი ისტორიის ცენტრალურ არქივში დაცული უნიკალური და ფრიალ საინტერესო მასალები რუსუდან ჟორდანიას პირადი ფონდიდან და მისი ცხოვრებისა და საქმიანობის ამსახველი მნიშვნელოვანი მომენტები.

საკოვებლად ცნობილია, რომ ყველა თაობისათვის გადამწყვეტი მნიშვნელობა ენიჭება წინამორბედთა მამაცობას, ცოდნას, თავდადებას. წინაპართა მაგალითი ყოველთვის ბიძგს აძლევდა ახალგაზრდობას უკეთესი მერმისისათვის ბრძოლაში.

სწორედ ასეთი თვალსაზრისით მათაა თაობებისათვის პირველი ქართველი მფრინავი ქალის რუსუდან ჟორდანიას ცხოვრება და საქმიანობა.

როგორც დოკუმენტებიდან ჩანს, მისი ცხოვრება თავიდან არაფრით არ ყოფილა გამოირჩეული.

დაიბადა 1915 წელს ქალაქ ზუგდიდში. მამა ადრე გარდაეცვალა და დამას დედა ზრდიდა, რომელიც პედაგოგად მუშაობდა ზუგდიდის საშუალო სკოლაში. რუსუდანმა 1931 წელს დაამთავრა ზუგდიდის საშუალო სკოლა და რაილმასკომის შუამდგომლობით მიიღეს თბილისის სახელმწიფო კონსერვატორიაში ფორტეპიანოს კლასში, სადაც მხოლოდ ერთი წელი ისწავლა. ეს ის პერიოდი იყო, როდესაც ახალგაზრდებს იწვევდნენ სამუშაოდ რიონჰესზე. ამ მოწვევას გამოეპასუხა რუსუდანი და გაჰყვა ახალგაზრდებს მშენებლობაზე, სადაც იმყოფებოდა სამუშაოს დამთავრებამდე. 1935 წელს დამთავრდა მშენებლობა და რუსუდან ჟორდანიას დაბრუნდა თბილისში.

იმავე წელს თბილისის აეროკლუბმა გამოაცხადა მიღება და უკვე რეალური

(რუსუდან ჟორდანიას გახსენება)

გახდა მისი ბავშვობის ოცნების ასრულება.

ოცნება კი 12 წლის ასაკში დაიწყო. "12 წლისა ვიყავი, როდესაც სკოლის ეზოში მოთამაშეს რაღაც უცნაური გუგუნე მომესმა ციდან, ავიხედე და სახტად დავრჩი". - ასე იხსენებდა ამ ამბავს რუსუდანი. ბავშვმა იმ დღეს პირველად ნახა თვითმფრინავი და შთაბეჭდილება მუდმივად შერჩა მის მეხსიერებას.

ამიტომ, როდესაც აეროკლუბმა მიღება გამოაცხადა, ბევრი არ უფიქრია და გადაწყვიტა გამოცდები ჩაებარებინა. დედა წინააღმდეგი იყო. ის ეუბნებოდა: "ცას კვალს ვერ დაამჩნევ, ეცადე ისეთი პროფესია აირჩიო, სადაც შეგეძლება წარმატების მიღწევა"-ო. მაგრამ მან მფრინავობა გადაწყვიტა - მიუხედავად იმისა, რომ არავინ ჰყავდა მფრინავი - პაპა შორეული ნოსნობის კაპიტანი იყო, მამა კი სამხედრო ექიმი.

მის ოცნებას ფრთები ესხმებოდა, მან ჩააბარა გამოცდები და ჩარიცხეს სასწავლებელში. თავდადებულმა შრომამ შედეგი გამოიღო. მასთან ერთად სწავლობდა პირველი აჭარელი ქალი ფატიმე გოგითიძე. ისინი გაზეთ "ახალგაზრდა კომუნისტის" რედაქციისაგან იღებდნენ სტიპენდიას.

კარგი მოსწავლე, თავიდანვე მოეწონა საფრენოსნო სკოლის მკაცრი ინსტრუქტორს გოგრიტიანს, რომელსაც რუსუდანი სიცოცხლის ბოლომდე პატივს სცემდა და აფასებდა. ამას მოწმობს რუსუდან ჟორდანიას მიერ წარმოთქმული სიტყვა გოგრიტიანის იუბილეზე.

საფრენოსნო საქმეს რუსუდანი ადვილად ეუფლებოდა, ბევრს დამოუკიდებლად სწავლობდა, ბეჯითი იყო ფრენაში. ამის შედეგად საფრენოსნო სკოლა ერთი წლის ნაცვლად რვა თვეში დაამთავრა.

როგორც ნიჭიერი მფრინავი და ფრიალდოსანი მოსწავლე იქვე დატოვეს ინსტრუქტორად. ასე გახდა იგი პირველი მფრინავი ქალთა შორის და შემდეგ ინსტრუქტორი, რომელმაც ბევრი მფრინავი მოამზადა.

სწავლის დამთავრების შემდეგ, რუსუდანი კვლავ მოველინა ზუგდიდს ამჯერად ჰაერიდან, თვითმფრინავით რამდენიმე წრე მოხაზა და თანაქალაქელებისადმი მისაღებების ნიშნად მანქანა ჰაერში აათამაშა.

მას შემდეგ ასეთი ტრადიცია დაამკვიდრა რუსუდანმა: იგი თავის კუთხეს ისე არ გადაუფრენდა, რომ გარკვეული დროით კურსი არ შეეცვალა და ზუგდიდის თავზე წრე არ მოეხაზა.

როგორც ფონდში დაცული მასალებიდან ჩანს, პატივისცემა და დაფასება თავიდანვე არ მოკლებია რუსუდან ჟორდანიას.

22 წლის იყო, როდესაც კრემლში კალინინმა მიიღო და საუბრით ვითარებაში გადასცა წითელი დროშის ორდენი. ცერემონიალს სტალინი და ვოროშილოვიც ესწრებოდნენ.

ვოროშილოვმა კი მას საკუთარი ფოტოც აჩუქა წარწერით. ეს გახლდათ ქართველი ქალის დიდი დაფასება.

მის ცოდნას მაღალ შეფასებას აძლევდა საფრენოსნო ხელოვნების ცნობილი ოსტატი, საბჭოთა კავშირის გმირი ანდრია ბორისის ძე იუმაშვილი, რომელსაც ბოლომდე ჰქონდა რუსუდან ჟორდანიასთან მიმოწერა.

დიდი სამამულო ომის დაწყებისთანავე მას სხვა ქართველ ახალგაზრდებთან ერთად ფრონტის წინა

ხაზზე წასვლა უნდოდა, მაგრამ სარდლობამ ზურგში მუშაობა დააგადა. ამ დროს რუსუდანი ავიაციის პილოტის თანამდებობაზე მუშაობდა. სწორედ აქ გამოაღვა ბევრი ტიპის თვითმფრინავების ცოდნა.

ის ასრულებდა სხვადასხვა დაავადებებს: გადაჰქონდა ბრძოლაში დაზიანებული გამანადგურებლების სათადარიგო ნაწილები და გადაჰყავდა ინჟინრები და გამოცდილ სპეციალისტთა ჯგუფები.

ასე რომ, დიდი სამამულო ომი ჩვენმა ქვეყანამ რუსუდან ჟორდანიასთან ერთად მოიგო. სამშობლოს ძლიერ მოყვარული ქალის შრომა ომის პერიოდში სათანადოდ დაფასდა - რუსუდანი დაჯილდოებული იქნა "საპატიო ნიშნის ორდენით", მედლით "კავკასიის დაცვისათვის" და "დიდ სამამულო ომში მამაცური შრომისათვის".

რუსუდანს მალე ავიგამანადგურებელი და რეაქტიული თვითმფრინავი მიანდეს, რაც იმ დროისათვის უადრესად იშვიათი მოვლენა გახლდათ, და სწორედ მასში შეიქმნა რუსუდანზე მიძღვნილი სიმღერები, ახმაურდნენ ჟურნალ-გაზეთები...

როგორც არქივში დაცული ბარათებიდან, მოსაწვევებიდან, საგაზეთო წერილებიდან ჩანს, რუსუდან ჟორდანიას პატივს მიაგებდნენ და აფასებდნენ საქართველოშიც და მის ფარგლებს გარეთაც.

მას ხშირად წერდნენ წერილებს და მოსალოც ბარათებს უგზავნიდნენ:

აკადემიკოსი კირიაკ ზაფრიევი; ქართველი ავიაკონსტრუქტორი გ.მ. ბერიაევი (ბერიაშვილი);

პარაშუტისტი ქალი ანა წიკლაური; განათლების მინისტრი გიორგი ჯიბლაძე;

დამის ქალთა ბომბდამშენის პოლკის მეთაური სერგებრიაკოვი;

პირველი აფხაზი მფრინავი ქალი მერი ავიძბა;

სამამულო ომის მონაწილე, ქირურგი გალინა ჯაში;

გენერალ-მაიორი კარდანიოვი;

მას ასევე ულოცავდნენ და ბარათებით ეფერებოდნენ საბჭოთა კავშირის სამოქალაქო ავიაციის მფრინავები და რიგითი ადამიანები, რომელთათვისაც ძვირფასი და მისაბაძი იყო სახელოვანი ქართველი ქალის ღირსეული ცხოვრება.

30 წელი იფრინა რუსუდან ჟორდანიამ და ნახევარ მილიონზე მეტი კილომეტრზე "გადახსნა" ცისკიდური. მას ეკუთვნის იმ დროისათვის უმაგალითო დაუშვებელი სარეკორდო გადაფრენა კასპიის ზღვაზე ორმოტორიანი თვითმფრინავით.

ასეთია პირველი ქართველი მფრინავი ქალის, სამეგრელოს ღირსეული შვილის ქალბატონი რუსუდან ჟორდანიას შრომითი ბიოგრაფია.

რუსუდან ჟორდანიას დამსახურებულად ეკუთვნის ღირსეული ადგილი სახელოვან ქართველ ქალთა შორის.

ლია მთვრალაშვილი, საქართველოს უახლესი ისტორიის ცენტრალური არქივის განყოფილების უფროსი

ქვემოთ გთავაზობთ იმ ლექსის რუსულ თარგმანს, რომელიც პირველ მფრინავ ქართველ ქალბატონს რუსუდან ჟორდანიას მიუძღვნა შესანიშნავმა ქართველმა პოეტმა პაოლო იაშვილმა.

Паоло Иашвили
ОЗАРЕННАЯ СЛАВОЙ
Русудане Жордания

Я помню, как ты по ступенькам взбежала
Туда, где Рион превращается в свет,
А женщина в черном смотрела с усталой
Надеждой тебе, вослед.

Не радовал матери город весенний,
Сверкающий в белом и алом цвету;
Она ожидала забыв без движенья,
И бедность скрывала, как наготу.

Ты вышла, раскрывши размашисто две-
ри.
К тебе поспешила тревогою мать,
О чем-то спросила, в удачу не веря,
Но тут-же увидела надпись: "принять".

Вставала плотина в кипении белом,
Мелкала спецовка твоей синева,
Ты с Грузией крепла за радостным делом,
И горе свое забывала вдова.

И дамба росла среди взрывов и лязга,
Я знал, что смирится кипенье волны,
И что материнская, нежная ласка
в труде претворится в величье страны.

Ты в дружном кругу становилась
приметной,
И прибыв с путевкой в цветущий Тифлис,
Ты летчицей стала семнадцатилетней
И юные песни к лазури неслись.

Три года прошли, наши силы утроив,
Всей страстью лирической юность любя,
видел что кремль, как для тысяч героев,
За доблестный подвиг открыт для тебя.

И с отчей улыбкой заслушался Сталин,
И речь твоя горным потоком текла,
Небесную ясность глаза отражали,
Рукав украшали два белых крыла.

Когда ускользает Тифлис седоголавыи,
сидишь за рулем, и как радостно нам,
Что юность твоя, озаренная славой,
Как сокол взывает на зависть врагам.

И мама, поправив твой орден на блузе,
Поймет-что развеяна траура ночь,
Что участи вдовей не будет в союзе,
И ты-возрожденной республики дочь.

Лети-ка родная, над песней, над тучей,
сквозь ямы воздушные, рокоты бурь,
Счастливое мужество родины лучшей
Тебя окружает, как неба лазурь.

Перевод с грузинского
Г. Цагарели
газета "Правда"
23 марта 1936 года.

ბერია — XX საუკუნის საუკეთესო მენეჯერი

თარგმანი როლანდ ჯალალნიასი

სერგეი კრემლიოვი

– კოსტ-ლევიციკი, თავის მხრივ, ხელი უნდა შეუწყო დასავლეთ უკრაინიდან მოსკოვში წარმომადგენლობითი დელეგაციის მოვლინებას, რომელიც მონაწილეობას მიიღებს სპეციალურად გამართულ მოლაპარაკებებში, რათა დადგინდეს გალიციის სტატუსი უკრაინის საბჭოთა სოციალისტური რესპუბლიკის შემადგენლობაში.

– გალიციის მიენიჭოს სპეციალური სტატუსი.

ლავერენტი ბერია სასწრაფოდ გაუგზავნა სსრკ საგარეო საქმეთა სახალხო კომისარს ვიანესლავ მოლოტოვს ეს მოსაზრებები, რომელსაც მოლოტოვი მამინვე დაეთანხმა. კოსტ-ლევიციკი გაანთავისუფლეს პატიმრობიდან და სპეცვადონით გაამგზავრეს შინ. დანარჩენი ყველაფერი კი ავანტურისტმა ნიკიტა ხრუშჩოვმა მისთვის ჩვეული პროვოკატორული მანერით “საიმედოდ” ჩაშალა...

აქ კი პირველად გადაეხლართა ერთმანეთს ამ ორი ადამიანის ბედი, რომელთა შორის მომავალში განაღებულმა დაუნდობელმა კონფლიქტმა განსაზღვრა არა მხოლოდ პაწაწინტელა გალიციის, არამედ ვეებერთელა საბჭოთა კავშირის ბედი. მაგრამ, ამის თაობაზე, ჩვენ მოგვიანებით ვისაუბრებთ.

ვუბრუნდებით რა 1939 წლის შემოდგომაზე, უნდა აღვნიშნოთ, რომ ლავერენტი ბერია უწყობას, პოლიტიკური ამოცანების გადაჭრის გარდა, შემოერთებულ ტერიტორიებზე უნდა ჩამოეყალიბებინა საბჭოთა მიდობის, გაენადგურებინა ბანდიტები, მოეხდინა სახანძრო დაცვის სამსახურის რეორგანიზაცია და აემუშაებინა სამოქალაქო მდგომარეობის აქტების ჩამოყალიბების ბიუროები (ხაქსი).

რეპრესიები და დასავლეთ უკრაინიდან და დასავლეთ ბელორუსიდან ხალხის აყრა და ქვეყნის შიდა რეგიონებში გადასახლება ლავერენტი ბერიას უწყების კომპეტენციაში შედიოდა.

სხვაგვარად არც შეიძლებოდა. ეს ხომ მხოლოდ ახალი სასაზღვრო ზონა არ იყო? ეს რეგიონები უახლოეს მომავალში შეიძლება გამხდარიყო აქტიური საომარი მოქმედებების ზონად. და ის, რომ აქ შექმნილიყო სავარაუდო “მეხუთე კოლონა”, ეს უკვე სახელისუფლებო სტრუქტურების მიერ დაშვებული მოდელატური დანაშაულის ტოლფასი ვახდლდა.

ოსებ სტალინი და ლავერენტი ბერია კი დიდი სახელმწიფო მიღწევები იყვნენ.

სხვათა შორის, 1939-1940 წლებში დასავლეთ უკრაინასა და დასავლეთ ბელორუსიაში რეპრესირებულთა ციფრების ანალიზით ვრწმუნდებით, რომ თანამედროვე “დემოკრატებს” ეს ციფრები ათჯერ მაინც აქვთ გაბერილი. ეს იმის გათვალისწინებით, რომ დასავლეთ უკრაინაში ჯერ კიდევ პოლონელების იქ ყოფნის დროს მოქმედებდა მძლავრი ნაციონალური იატაკქვეშეთი. და იქ საბჭოთა ხელისუფლების დამყარების შემდეგ ამ იატაკქვეშეთს სრულიადაც არ შეუნდებია საქმიანობა და ამასთან მას გაუჩნდა სრულიად ახალი სამოქმედო ასპექტი – ანტი საბჭოური.

იქმნებოდა კიდევ სრულიად ახალი და ანგარიშგასაწვეი – პოლონელი სამხედრო ტყვეების პრობლემა. და ესეც ბერიას ამოცანებში შედიოდა. ამასთან, “პერესტროიკის” პერიოდში ბერიას წინააღმდეგ წამოსწვეს კიდევ ერთი მძიმე ბრალდება – ე.წ. “კატინის საქმე”, რომლის მიხედვითაც კალინინის ოლქის სოფელ მედნოესთან დახვრიტეს ათასობით პოლონელი სამხედრო მოსამსახურე.

რა გაეწყო, ვნახოთ, რამდენად იყო დამნაშავე ამ საქმეში ლავერენტი ბერია და მისი უმძლავრესი უწყებები...

1939 წლის 19 სექტემბერს, სახელმწიფო უშიშროების პირველი რანგის კომისარმა, საბჭოთა კავშირის შინაგან საქმეთა სახალხო კომისარმა ლავერენტი პავლეს ძე ბერიამ გამოსცა ბრძანება №0308, რომელიც იუწყებოდა:

სამხედრო ტყვეებზე არსებული ინსტრუქციის შესაბამისად სსრკ შინაგან უშიშროების ჩამოყალიბდეს სამხედრო ტყვეთა სამმართველო;

დამტკიცდეს სამხედრო ტყვეთა სამმართველოს თანდართული საშტატო განრიგი;

დაინიშნოს სამხედრო სსრკ შინაგან უშიშროების ტყვეთა სამმართველოს უფროსად მაიორი, ამხანაგი საპრუნენკო პ.ი., სამმართველოს კომისარად კი პოლკის კომისარი ამხანაგი ნეხოროშევი...

სამხედრო ტყვეთა მოსათავსებლად გაიხსნას 8 ბანაკი შემდეგ ადგილებში:

ოსტაშკოვსკის – შინაგან უშიშროების კოლონიის შენობის ბაზაზე კუნძულ სტოლბნოვზე, სელიგერის ტბაზე (კალინინის ოლქში, 7 ათას კაცზე, რომელიც 1 ოქტომბრამდე გაიზრდება 10.000 ტყვემდე)...

დამტკიცდნენ კოლონიების უფროსებად და კომისრებად:

ოსტაშკოვსკში; მაიორი, ამხანაგი პ.გ. ბორისოვეცი – უფროსად, უფროსი პოლიტ ხელმძღვანელი ამხანაგი ი.გ. იურასოვი – კომისარად...

მე საეხებოთ შეგნებულად მომყავს მონაცემები მხოლოდ ოსტაშკოვსკის ბანაკთან დაკავშირებით, რომელიც ობივანტელად დიდ ეჭვს იწვევს. “კატინის” სივალე ვართოლდა ცნობილი, რომლის მამხილებელი საბუთები მოჰყავს მწერალ იური მუხინის თავის წიგნებში “კატინის დეტექტივი” და “ანტირუსული ნაძირალობა”, რომელსაც აუცილებლად უნდა გაეცნოს მკითხველი. მაგრამ დამატებით გაუწყობთ, რომ საბჭოთა ლიტერატურაში ხშირად შეხვედებით ფაქსიმილურ ასლს იმ წერილის პირველი გვერდიდან, რომელიც თითქოს ლავერენტი ბერიამ გაუგზავნა საკავშირო კომპარტის (ბ) ცენტრალურ კომიტეტს პოლონელი სამხედრო ტყვეების თაობაზე. ასე რომ, ოსებ სტალინის “ვიზა” აღნიშნულ წერილზე უხეზად არის ფალსიფიცირებული და ეს წამსვე ეცემა ადამიანს თვალში, რადგან კალიგრაფიულად “ვიზა” ზემოდან ქვემოთ არის დახრილი და არა ქვემოდან ზემოთ, როგორც ამას სტალინი ყოველთვის აკეთებდა.

სომლენსკის ქალაქ კატინის სახელი, ვიმეორებ, ძალზე შორს არის გაგარდნილი. ნაკლებად ცნობილია იქვე მდებარე სოფელი მედნოე. “კალინინის ოლქში ჩატარებული რეპრესიების წიგნი” დასაწყისში მოთავსებულ სახელმწიფო მემორიალურ კომპლექს “მედნოეს” დირექტორის ბ.ნ. ეშჩენკოს და მეცნიერ-მუშაკ ე.ნ. ობრაზცოვას სტატიაში ეს საკითხი ახსნილია ამგვარად:

“1996 წლის 19 ოქტომბერს გამოქვეყნდა რუსეთის ფედერაციის № 1247 დადგენილება მემორიალური კომპლექსების შექმნის შესახებ იმ ადგილებში (სმოდენსკის ოლქში – ქალაქი კატინი და ტვერის ოლქში – ქალაქი მედნოე), სადაც მასიურად არიან დასაფლავებული ტოტალიტარული რეჟიმის მსხვერპლი საბჭოთა კავშირისა და პოლონეთის რესპუბლიკის მოქალაქეები...”

მაგრამ უნდა გასულიყო დაახლოებით 50 წელიწადი, რათა ტვერის ოლქის სოფელ მედნოეს სახელწოდება გაეხმინებინათ რუსეთის ფედერაციის პრეზიდენტს მიხეილ გორბაჩოვს და საბჭოთა მთავრობის სხვა წევრებს...

პატივცემულო მკითხველო! მე ამას შეცდომით არ ვწერ... ამ უკვე ცნობილ “სსოვნის წიგნში” 604-ე გვერდზე ზუსტად ასე წერია. ადგილი არა აქვს არავითარ

კორექტურას! მიხეილ გორბაჩოვის ინიციალებიც თანხვედრა და გვარიც... ცოტაოდენ, მის თანამედრობაში მაინც შეცდომია გაპარული.

ალბათ, ამგვარი “ისტორიულ აღმოჩენების” შემდეგ ახალს ბევრს ვერაფერს იტყვი, მაგრამ 605-ე გვერდი, ამ მხრივ, აშკარად “ჩაგრავეს” 604-ე გვერდს: “...1940 წლის დასაწყისში ოსტაშკოვსკის ტყვეთა ბანაკში მოთავსებული იყო 6.500 პოლონელი სამხედრო მოსამსახურე.

1940 წლის 4 აპრილიდან ოსტაშკოვსკის ბანაკის პატიმრები ყოველ დღე ეტაპობრივად, ჯგუფ-ჯგუფად გადაჰყავდათ სოროგას რკინიგზის სადგურში, საიდანაც, ბადრავის თანხლებით, პატიმრებისათვის განკუთვნილი ვაგონებით, ლიხოსლაველის გავლით გადაჰყავდათ ქალაქ კალინინში. რკინიგზის სადგურიდან პატიმრები გადაჰყავდათ სოვეტსკაიას ქუჩაზე მდებარე შინსახკომის საოლქო სამმართველოს შენობაში (ეს ქალაქის ცენტრია – ს.კ.), სადაც მათ შუბლში ტყვეა ელოდათ.

დახვრეტების სერიის მიმდინარეობის თაობაზე დაწვრილებით ყვებოდა კალინინის ოლქის შინსახკომის მთავარი სამმართველოს ყოფილი უფროსი ს. ტოკარევი. ყოველ დღე, შენობაში, სადაც დღეს მდებარეობს კალინინის სამედიცინო აკადემია, ყოველდღე ხვრეტდნენ 250 კაცს. დამსჯელი ჯგუფი ძირითადად მარგებლობდა “ვალტერის” ტიპის ვერმარული პისტოლეტით (რატომ ვახდა ეს საჭირო 1940 წლის მარტში, როცა არავინ იცოდა, რომ გერმანია ომს დაიწყებდა და ამ ტერიტორიას დროებით დაუფლებოდა, ალბათ თავად ბ.ნ. ეშჩენკოც ვერ აგვიხსნის – ს.კ.)

გამთენიისას დახვრეტილთა გვამებით სავსე სატვირთო მანქანები მოსკოვი-ლენინგრადის შოსეს გავლით მიემართებოდნენ 32 კილომეტრით დაშორებულ სოფელ მედნოეში. იქ კალინინის შინსახკომის მთავარი სამმართველოს აგარაკების ტერიტორიაზე, ტყის განაპირას, უკვე მზად იყო ექსკავატორის მიერ წინასწარ გათხრილი გრძელი ორმო, სადაც 250 ცხედარი თავსდებოდა... და ა.შ.”

“მკვლელობათა” ტექნოლოგია, აქ შეიძლება ითქვას, რომ საკმაოდ იდენტურადაა აღწერილი და მარშრუტიც არც თუ ისე ჭკვიანურადაა შერჩეული – საკმარისია დაეხედოთ კალინინის ოლქის რუქას.

თუ ყველაფერი მოხდებოდა ისე, როგორც წინაშე აღწერილი, მაშინ მივლი ეს მკაცრად გასაიდუმლოებული ოპერაცია მეორე დილასვე გახდებოდა კალინინოელი დედაბრების ჭორაობის საგანი. თუ ვინმე პოლონელთა ლიკვიდაციას განიზრახავდა, ამას მოახდენდნენ პირდაპირ სტოლბნოვს ტბაზე მდებარე კუნძულზე, სადაც მდებარეობდა ტყვეთა ბანაკი, ან სელიგერის ტბის მიმდებარე ტყვეებში, რათა ზემოქმედ კოლომეტრების გავლაზე და ხალხის გააფრანკებუთ თანხები არ ესარჯოთ.

მაგრამ, ის რაც დაიწერა პუბლიკაზე ეფექტის მოსახდენად გაკეთებული, რომელსაც ამგვარი “იდუმალებით” მოხილი წილსვლები აინტერესებს, სხვა რა უნდა თქვა იმ სწავლულებზე, რომლებიც ერთმანეთისაგან ვერ განსხვავებენ ელცინსა და გორბაჩოვს? ისინი, რა თქმა უნდა, მოღვაწეობით დიდად არ განსხვავდებიან ერთმანეთისაგან, მაგრამ მაინც სხვადასხვა წარსულის მქონე პიროვნებები არიან.

თუმცა... თუმცა, მაინც არსებობს დოკუმენტური მონაცემები იმის თაობაზე, რომ 1940 წელს ოსტაშკოვსკის ბანაკში ბანაკში მართლაც დიდი ქაოსი და უწყნარობა სუფევდა. მე ამას ახლავე დავამტკიცებ, როცა მთლიანად დავიმომწებ სსრკ შინსახკომის 1940 წლის 12 აგვისტოს №678 ბრძანებას.

გაგრძელება იქნება

მებრულო პოეზიის რაფსოდია

გაზეთი "ილორი" აგრძელებს ლექსების ციკლის ბეჭდვას ცნობილი ქართველი პოეტის ღამა გახარბას წიგნიდან "ირიათონი" (ბექელია-ნაბორდიშა).

სამარგალო ჩხე გური რე –
ყორფათე მოწანწილი,
საქორთულო სქვამ ნოხისგ
მარდიანიშ მიშაშილი,

კურცხას გოთხოზ კიდალასგ –
ვაძირუაფ ყუდე ხილი,
ვართ მითინქე გუდლანასგ,
მუშენ აფუნ ყუჯეფ რხვილი

* * *
საქორთულო სქვამ ოდა რე –
ლორონთიში ნაქილიქა,
ემ კარც ირო უხაკუნც
ემმაკიში ზაკვილ ბიგა.

ათე ოდაშ ხუალასგ
მით გარენი, ჯგერო ვარე,
ჩქენ ტაბაკის მუეილიარც,
მარა შური უხე გალე,

ენიენი, – ვაგარჩქილე,
ვენიენი – თეთვ ვაგგაღე,
უჯგ ცოცხალო დინგარე დო
უნგარუო გამკინგარე!

თენერ კოჩი ჟინ ლეხი რე, –
ართი აფუ "ხი" დო "ორე",
დუდ დიკაკენ, იშ წამალი

თიხაშ გორგალც ვაგაგორე.

ვართ ოხვამეს იხვემ დო
ვართ შელორსათ მიშიმორე,
დოღურუნი – საფლეს გორთგნც,
ვანთახორი და თიში მორე!

ლაწკარეფე დინაფილგრე.

სერი დღაშიში შქართუნი რე –
მინშოთ ქექე, მინშოთ – მონკა,
ცოდათ გინოლაბიბირი დო
უნა ბირცხათ აკნაკოკა.

ბრელც ქექასგ გინაქუნსუ –
ხიოლიშა მეუღე კოკა,
მარა ბრელც კაკალცალო
მუნასქიბუ შვე სიმონკა.

მესიაკონც ვაგშაგორე
ნოტყელი დო კოჩიშ სერი.
გერ კვრიბის გილეშურუნ,
კოც – სიზმარიშ გაკერ გვერი.

ბორჯის არბა ართი აფუ,
მიქურჩინუ იშ ლანქერი.
ვარყაცალო მეჭვრხინგნც –
დღას ვამნიდგე ონანგერი.

სამეგრელოს ცხელი გული –
სავსე არის სივარულით,
საქართველოს ღამაზ ნოხზე –
მადლიანად ჩაქსოვილი.

ფხიზლად უგლის სახლის
კედლებს,
არ დაუშვებს მის დარღვევას,
ვერც, ვერავინ ეტყვის აუგს –
თუ რად არის ასე ფხიზლად.

* * *
საქართველო არის სახლი –
ღმერთის მიერ აგებული,
ამ სახლს მუდამ უკაკუნებს –
ჯოხი მზაკერის გამოთლილი.

ვინც ამ სახლის დაშლას
ცდილობს
აღარ არის თავის გონზე...
ჩვენს სუფრასთან ილუქმება,
მაგრამ გულში მტრობა უღევს.

ეტყვი რამეს – არ მოვისმენს
არ ეტყვი და არც ეს ვარგა,
სჯობს, რომ ცოცხლად დაიტირო
უცრემლოდ გა-მოიგლოვო.

მსგავსი კაცი შეშლილია,
სულერთია "კი" და "არა",

მისთვის წამალს ვერ მოძებნი
შენ რამდენიც არ ეცადო.

სალოცავად ის არ წავა,
არც შელოცვა შევლის რამეს.
მოკვდება და საფლავს გაპყოფს
და შემდეგაც აგაოხრებს.

სტრიქონები დაკარგულია.

ღამე დღისა საბანია,
ვისთვის – მიძმე, ვისთვის – მნატე,
ცოდავით გადაღამბული და
შავი ხელით შეკერილი.

ბევრს მსუბუქად ახურავს და
სიხარულის უდგას კოკა,
ბევრისთვის კი დოლაბივით
მიძმეა და ველარ უძლებს.

თვით მისანიც ვერ გაარჩევს
ტყუარის და კაცის ღამეს,
როცა მგელი კრავს დაეძებს –
კაცს სიზმარი ახვევია.

ბორჯისთვის კი სულერთია...
მიშხუილებს ნიაღვარი,
მიჭიხვინებს ულაყვიით...
არ დაიდგამს ის უნავირს.

სასაფლაოზე მოთარეზენი

ნანა ოდიშარია:
ქვეყნის დამაძვინებელი ნაციონალური
შემოგარკვევით და ამ ამბავს სათქმენ-
ოლ არ დაბამთაშვრებინებო!

„მიწყალენ ჩვენ უფალო, მიწყალენ ჩვენ,
რამეთუ მრავლითა აღვივსენით ჩვენ შეუ-
რაცხებითა. უფროსად აღივსო სული
ჩვენი ყვედრებითა მდიდართაითა და შეუ-
რაცხებითა ამპარტავანთაითა“.

დავით წინასწარმეტყველი
გალობაი აღსავალთაი 122.

მდიდართა, ამპარტავანთა, მკელელთა
ღვთისმგმობთა და მრუშთა აღვირახს-
ნილობას ღვთისმშობლის წილხვედრ
საქართველოში საზღვარი აღარ აქვს!
არადა, ამბავი, რომელმაც ორი დღის
წინა საზოგადოების უკიდურესი აღშ-
ფოთება გამოიწვია. ნუ დავაფიქვებ, რომ
ეს ჯერ კიდევ მაშინ დაიწყო, როდესაც
პირველად საქართველოში „თავისუ-
ფლების ინსტიტუტელი“ ჭინკები თავისი
პატარა რქებითა და ნორჩი, ვარდისფერი
ჩლიქებით მაღაყებზე დამდგარნი გამოჩ-
ნდნენ! ეზო-ეზო, კარდაკარ, ხილულად თუ
უხილავად ჯგერო-ჯგერო დაძვრდნენ და
ტრადიციული მენტალობის ქართველობას
ხან ქათქათა კბილებით ხიბლავდნენ,
ხანაც კიდევ ვერცხლის ჩხრიალით!

ვის მოუვიდა პირველად საქართველოში
აზრად, მიცვალებულთათვის ბაჟი დაეწე-
სებინა? – ვის და, ალბათ, მათ, ვინც მიც-
ვალებულებს ჯერ საარჩევნოდ „რაზ-
მადენე“, ხოლო შემდგომ, ვითარცა ცოცხ-
ალთ, ისე განიკითხავდნენ: – გინდათ ჩვენ-
თან, აყვავებულ საქართველოში ყოფნა? –
მაშინ გადაიხადეთ. არ გადაიხადით და
მაშინ ამოგთხრით, თქვენს ჭირისუფლებს
საფლავებში ჩამოგყრით ან დავაპატიმ-
რებთ და გახენის დღეს ვაწყველინებთ!

– არ გაბელოთ ჩვენს საფლავებთან
მოახლოება, უღმერთოებო, თორემ ჩემი
შვილის სულს ვიციცავ, ჯერ თქვენ
მოგკლავთ, მერე კი ჩემი ფეხით წავალ
პოლიციაში. დათო ბაქრაძე ვინ გდია,
სასაფლაოზე წყლის მთავარი ონკანი
რომ „დაასვარკებინა“? ვინ გეკითხებათ,
ჩვენს საფლავებს მარმარილოთი მოვა-

პირკეთებთ, თუ ბახალტის ქვით? თქვენ
უნდა გეითხოვოთ, რა მცენარეს დაგურგავ
ჩემს მიცვალებულს, იმის მიხედვით რომ
გადამხდევინოთ შემდეგ ფული?.. ბან-
დიტებო, კაციჭამებო, უსინდისოებო და ნა-
მუსგარეცხილებო, რით ვერ გასკდა
თქვენი მუცლები, ახლა მიცვალებულთა
საფლავების ძარცვა-გლეჯა რომ დაიწყეთ?
– რისხვით სავსე ხმით მოთქვამდა ახ-
ალგაზრდა ქალი და ფირმა „თერმის“ წარ-
მომადგენლისკენ იწვიდა, რომელიც ვერის
სასაფლაოზე საგანგებოდ, ქალაქის მერისა
და საკუთარი ფირმის დაფალებით იყო
ამოსული.

„დაწყნარდით, ქალბატონო, ალბათ, კარ-
გად ვერ ავიხსენით სინამდვილეში რას გა-
პირებთ“, – გადადგა ორიოდე ნაბიჯი უკან
ღურჯთვალემა „ბიზნესმენმა“ და სხვა
ჭირისუფალ ქალბატონებს ამოეფარა, ძუ
ლომივით გააფთრებულ, ერთადერთი
შვილის დამკარგავ ქალს თვალები რომ
არ ამოეთხარა მისთვის!

ვერის სასაფლაოზე მისულს ისეთი შეგ-
რძნება მქონდა, თითქოს მთელი ჩვენი
ცოდელო პლანეტის სირცხვილი მეკიდა
ზურგზე! საბედნიეროდ, ჩემი დიდი ხნის
მეგობარი ნანა ოდიშარია მალევე შევნიშნე
შეკრებილ საზოგადოებაში და ვკითხე: შე-
გიძლია, ინტერვიუ მომცე იმ ყველაფერზე,
რაც აქ დღეს ხდება-თქო? რა თქმა უნდა,
დამთანხმდა და გთავაზობთ ამ ინტერვიუს,
ყოველგვარი „მოკრეჭის“ გარეშე:

ნანა ოდიშარია:
– მე და ჩემი ოჯახი ძირძველი
ვერელები ვართ, ეს სასაფლაო 1986 წელს
უკვე დაკეტილი იყო და აქ მიცვალე-
ბულთა დასაფლავება მხოლოდ იმ
შემთხვევაში ხდებოდა თუკი ჭირისუ-
ფალს, თავისი უახლოესი მიცვალებულის
გვერდით, თავის ან ოჯახის სხვა წევრ-
ბისათვის „მოზომილი“ მიწის ნაკვეთი
წინასწარ ჰქონდა შენახული. ეს
სასაფლაო 1991-92 წლებში „მხედრი-
ონელებმა“ გახსნეს და აქ ასაფლავებდ-
ნენ თავიანთ გარდაცვლილ მეგობრებს.
ძირითადად, ამ სასაფლაოზე ახალ-
გაზრდები განისვენებენ. ხომ ხედავთ,
მათი ასაკი 19-20-23- წელია. ყველა შინ-

აური, ძალიან ახლობელ ოჯახთა შვილები
არიან და, თურმე, ახლა ახალი კანონებით,
მე, ნანა ოდიშარია, უფლება აღარ მაქვს,
მათ საფლავზე გიგი უგულავასა და
ვიდაც ვიგინდარების ნებართვის გარეშე
ბაღახი მოველიჯო, ყვავილი დავრგო,
მოვრწყო და ჩვარი გადავუსვა მარმარი-
ლოს! თურმე, დამლაგებელ ქალებს
ჭირისუფლები რომ 10 ლარს აძლევენ, კო-
რუფციაა და ის, რომ „თერმის“ პრეზიდენ-
ტი, ერთი ძირი ვარდის მორწყვის
საფასური 2 ლარი და 50 თეთრია, ის –
არა! კარგი, ვთქვათ, მე სამი ძირი ვარდი
მაქვს დარგული და შესაბამისად თვეში 7-
8 ლარს გადავიხდი, მაგრამ ის რა
უბედურებაა, ჯერ კიდევ ცარიელი, შვილის
გვერდით მოზომილი მიწის საფასურიც
რომ უნდა, გადაახდევინონ ჭირისუ-
ფლებს? იცით, რა თქვა ვერის სასაფლაოს
ადმინისტრაციის წარმომადგენელმა? – არ
გადაიხდით და ჩამოგატრითო!

– რა თანხა დასახელდა „ჩამოსატრელი“
სასაფლაოების საფასურად?

– 500 ლარი, წარმოგიდგენიათ? ვთქვათ,
ვერ გადაიხდის ოჯახი და მართლაც
„ჩამოსატრება“, ესენი ხომ ამ ადგილს
შემდეგ 5-6 ათას დოლარად გაყიდნან. ეს
კორუფცია არ არის? თუ ოჯახს შვილი აქ
ყავს დასაფლავებული, დედ-მამას კი მის
გვერდით უნდა სამუდამო სასუფეველის
დამკვიდრება, 1000 ლარი უნდა გადაიხადოს,
თუ არადა, როგორც ადმინისტრაცია აცხ-
ადებს, ამის უფლება „კანონით“ აღარ ექნე-
ბა! აი, მე მინდა, რომ ყოველგვარი შელა-
მაზების გარეშე დაწეროთ: არ გავივით, ამ
ქვეყნის დამაქცეველი ნაციონალური და
მშანო მათონ, ვე ამბავი! პირადად მე შე-
მოგაკვებით და ამ ამბავს თქვენს
სასარგებლოდ არ დაგამთავრებინებთ,
ჩემისთანები კი ათასობით არიან, თუ მილ-
იონები არა, კარგად დაიმახსოვრეთ!

– ლელო გაფრინდა შვილიმ ტელე-
ვიზიით განაცხადა, ამ „ბიზნესის“ 40%
ჟორიკა რურუასია, ხოლო დანარჩენი –
გიგი უგულავასი. გიორგი რურუა ამ
უბანშია გაზრდილი და ხომ არაფერი გს-
მენია, მართლაც ასეა?

– მეც ტელევიზიით მოვისმინე ეგ ინ-

ფორმაცია და ვერაფერს გეტყვით...

(ამ დროს საუბარში ერთ-ერთი ჭირის-
უფალი ქალბატონი ჩაგვეერთო):
– ჟორიკას ნახევარი საძმეა ცოცხალი ამ
სასაფლაოზე წევს და ეგ თუ მართალია,
„მაღადეც“ მავას... ნიკა დევედარიანის
საფლავისა მანც არ რცხვენიათ?

ამ დროს „სასაფლაოს ბიზნესის“ წარ-
მომადგენელმა ახალი ნოვაცია გააჟღერა:
ჩვენი მომსახურება ნებაყოფლობითაა,
ვისაც უნდა ჩვენი მომსახურება, კი, ბატონო,
მაგრამ ვინც თვითონ დააღაგებს თავისი
მიცვალებულის საფლავს, უნდა ვიცოდეთ,
ის გარდაცვლილის ოჯახის წევრია
ნამდვილად, თუ – არა, გასაგებია?

– უკაცრავად, ახლა საჯარო რეესტრის
ამონაწერით უნდა ვიზრდებოთ სასაფლაოზე,
მართლა ჩვენი ოჯახის წევრი რომ
ასაფლავდა აქ? – მიუტრიალდა ჩემი რე-
სპონდენტი ნანა ოდიშარია „თერმის“
წარმომადგენლებს, – იქნებ ისიც
გვითხრათ, ადგომის კვერცხის გაგორე-
ბის უფლება თუ გვაქვს ჩვენი მეგობრების
საფლავებზე ან სანთლის დანთების და
ქვის გადაწმენის უფლება?

მოკლედ, აბოლოქრებული ჭირისუფლები
თაკარა მზის გულზე კიდევ დიდხანს
ბჭობდნენ ცოცხალთა და მიცვალებულთა
უფლებებზე, მაგრამ ამოდ. სასაფლაოს
ადმინისტრაცია „შემუშავებულ და დამტ-
კილებულ პრეისკურანტს“ გროშ-კაპიკს არ
აკლებდა და გაიძახოდა: ვარდის ბუნქი –
2,50 ლარი; ბზის ბუნქი – 3 ლარი; ნაძვი,
სოჭი ან სხვა ჯიშის ხე – 10 ლარი; მარ-
მარილოს ფილებით მოპირკეთებული
საფლავის მოვლა – 10 ლარი; ბახალტის
ქვით მოპირკეთებული – 13 ლარი და ა.შ.

აღმაშფოთებელია არა, მკითხველო, ეს
ყველაფერი? მაგრამ ნუ დაგვაიწყვლებთ,
რომ: მიუღეს საქართველოს პირველად
მაშინ გაგვაწესს სილა, როცა აღმაშენებ-
ლის საფლავზე ფარისეველის თვალთ-
მაქცობას ტაში დაფუკარით, როცა მეფე
დავითი შუაგულ თბილისიდან გავაძვევით
და ნუ გვიკვირს, კიდევ მეთათხედ რომ გვა-
ფურთხებენ სულშიც და საფლავებშიც!

ირინა გოგოსაშვილი

თუ არს ღიოფიზიზაბი ხართ და არს მონოფიზიზაბი, მაჟინ, აბა ვინა ხართ, თქვე უაბრონოზო?

– ასე ირონიულად რატომ იხსენებ "მოძმე" სომეხთა სარწმუნოებას? – იკითხავს ალბათ მკითხველი.

– იმიტომ, რომ სიცრუე და ორპირობა საერთო პირსაც კი არ ეპატიება, არამც თუ სასულიეროს.

მხოლოდ სიცრუე და ქართველი ერის შეცდომაში შეყვანის უბადრუკი მცდელობაა გაზეთ "ასავალ-დასავალში" (2010 წლის მაისის №20) გამოქვეყნებული ინტერვიუ, რომელიც ჟურნალისტმა ნინო ცოთაშვილმა ჩამოართვა თბილისის სუბგეოგრაფიის სახელმძღვანელო მოძღვარს "მამა" ნარეკ კუშიანს.

შეიძლება ნურც კუშიანი ვინმესთვის მართლაც "მამა", მაგრამ ჩემთვის იგი სომხის მღვდელი ტერტერაა და მას წერტილშიც ამ სახელით მოვიხსენიებ.

– სამწუხაროდ, საზოგადოების გარკვეული ნაწილი მონოფიზიტებად მიგვიჩნევს, რაც სიმართლეს არ შეეფერება... – ამ სიტყვებით იწყებს ინტერვიუს ტერტერა, – "ჩვენ სომხურ სამოციქულო მართლმადიდებელ წმინდა ეკლესიად ვიწოდებით და ქალკედონის კრების (451 წელი) გადაწყვეტილებას არ ვაღიარებთ..."

ასეთი მამალი ტყუილით იწყებს ინტერვიუს ტერტერა, და თუ რატომ, ამას ახლავე მოგახსენებ.

"ვინ არიან სომხები?" მათი ძირითადი წარმომავლობა ნაკლებად საფუძვლიანად არის გამოკვლეული. ისტორია მოწმობს, რომ ისინი ჯერ ბაბილონის ტყვეობის ქაშის შემდეგ კი იერუსალიმის დანგრევისას შეგრიდნენ ებრაელთა უზარმაზარ მასას.

ანთროპოლოგიური თვალსაზრისით, ისინი, უფრო მეტად ბრახიცეფალები, ე.ი. მოკლეთავიანები არიან და ამ მხრივ დიდი მეცნიერების შანტრის, ერკერტის, პანტიუხოვისა და სხვათა გამოკვლევებით, ძალზე წააგვანან მთიულ ებრაელებს და სირო-ქალდეელებს (ასირებს). ინგლისელი სწავლული ბერტინი კი მიიჩნევს, რომ ისინი პალესტინამდელი ებრაელების ტიპები არიან.

პროფესორი დ. ანუინი ამბობს, რომ სომეხები არ განეკუთვნებიან არიულ ტომებს და ისინი არიან ბიზანტიის (ენით) არიან. ზემოთთქმულთან ერთად, ყველა, ვინც საკუთარ თავს სომეხობას მიაკუთვნებს, აშკარად არ არის ძირეული სომხური ტომის წარმომადგენელი. (სომხური ჟურნალი "მურჩი", 1897 წელი, სტატია სათაურით "ბოშებისაგან წამოსული სომეხები").

დიდი რუსი პუბლიცისტი ვასილ ველიცო ასკენის, რომ სომეხებს უნებლიე ან ძალადობრივი შეჯვარების შემთხვევებით ქონდათ სხვა ხალხებთანაც. სპარსელი მოძალადეები, ახერბაიჯანელი თათრები, თურქები, ქართველები და მთიელები, ალბათ, დიდად არ ებოდიშებოდნენ იმ ხალხის ქალებს, რომელთაც სახელმწიფოებრიობა და მასთან დაკავშირებული სიამაყე და გმირული თავდაცვის უნარი დიდი ხნის წინ დაკარგეს და ქართულ ხმლებს ამოეყარან.

ამ გარემოებათა გამო ნათელია, რომ სომეხთა ძირეულობაში ყოველნაირი სისხლი სჩქევს. ამით აიხსნება ის ამბავი, რომ წინა აზიაში საარაკოდ ქცეული სიმხდალის მქონე სომეხი ხალხი დროდადრო იძლევა ტალღებიან და უშიშარ მხედრობითა ვარებს. სწორედ ეს ადასტურებს სომეხთა ჯილაგზე სხვა მეომარი და მამაცი ხალხის სისხლის გავლენას. ნორმალურ, წმინდა სისხლის სომეხს კი, საერთო კავასიური ანდაზის თანახმად, "კურდღლისაც კი უშინა". ეს კი აშკარად მიუთითებს ამ ერის სემიტურ ხასიათზე. საერთოდ, სემიტური ხასიათის მრავალი თვისება გააჩნია სომეხ ხალხს. ეს არის: ისტორიულად მყარი სახელმწიფოებრიობის არქონა, ავტორიტეტული საგვარეულო არისტოკრატიის თანდათანობით გაქრობა, დიდი ხნის წინ თეოკრატიული წყობის იატაკქვეშა პოლიტიკაზე გადასვლა, სარწმუნოების კოლექტიურად გამოყენების სისტემა, რასობრივი დიფერენცია და მეგობრობისა და მომხვეჭელობის დაურთავებელი სურვილი. ქვემდებარება უკიდურესად და ძლიერა მიმართ მონური დამოკიდებულება, თვითრეკლამა და განდიდების მანია ხომ ებრაელთათვის დამახასიათებელი ნიშნებია, მაგრამ, სომეხებში

იგი უფრო ინტენსიურად და უხეში სახით გვხვდება.

სომეხებს ძალიან არ უყვართ, როცა მათ ებრაელებს ადარებენ და თავიანთ დამცველებს ავლენენ, რომ რაც შეიძლება ენერგიულად ამტკიცონ ჰაიკელი ხალხის არიული წარმომავლობა.

ამის გასამართლებლად მოვიყვანო ფრაზას ეფრონისა და ბროკპაუზის ლექსიკონიდან, იმის თაობაზე, რომ სომეხები ინდოევროპული ტომის ირანული ჯგუფის ანასხელეტები არიან. მაგრამ, აქვე უნდა გვახსოვდეს ისიც, რომ კალენდრებიც ტყუიან, მით უმეტეს, ებრაელთა მიერ შედგენილი კალენდრები...

ჯერ კიდევ მრავალი საუკუნის წინ იქცა თვალშისაცემი გარემოებად ის ამბავი, რომ სომეხი ბობოლები გაძლიერებულად ზრუნავდნენ და დღესაც ზრუნავენ სომხეთის განსაკუთრებული ისტორიის შექმნაზე, ამ პატარა ერისა და მისი "გმირების" განდიდებაზე, ისინი პატივისცემის ღირსი შემთხვევით გენერლები იქნებიან, თუ ასევე პატივისცემის ღირსი (ოღონდ, სხვა კუთხით) არც თუ შემთხვევითი კონტრბანდისტები. კერძოდ, ისინი ხელიდან არ უშვებდნენ შემთხვევას, პარაზიტული ხერხებით განედიდებინათ თავიანთი ისტორიული "დამსახურებები" თუ ამჟამინდელი ღირსებები; გზადაგზა ცდილობდნენ დაეწოდებინათ ის მეზობელი ხალხები, რომელთაც ბევრად ნათელი ისტორია და ღირსება გააჩნიათ, ვიდრე საკუთრივ სომეხებს. ისტორიულ-არქეოლოგიურად სომეხები ქართველებს ყოველთვის უსინდისოდ ძარცვავდნენ – ისტორიული ძეგლებიდან ამოკაწრით შლიდნენ ქართულ წარწერებს, იტაცებდნენ უძველეს მართლმადიდებლურ სამრეკლოებს და დაცარიელებულ ეკლესიებს. ადარაფერს ვამბობ იმაზე, რომ უზნოვად ითვისებდნენ ქართულ ლიტერატურულ ძეგლებს (თუნდაც "ვეფხისტყაოსანს"), ქართულ ხალხურ სიმღერებს "ჩაკრულოსა" და "მრავალჯამიერს" და სხვა.

სომხურ ეკლესიას კი არასოდეს გაუკიცხავს ეს უმსგავსოებები, რას ამ ხალხის სულიერების დონეზეც მეტყველებს...

ჯერ კიდევ მე-19 საუკუნეში ჭეშმარიტად სასიერო სანახაობად იქცა სომეხი პოლიტიკანების და "ისტორიის მთხვევლების" მცდელობა – თავბრუ დაეხებით ფრანგი სწავლულის, ბარონ დე ბაისათის, რომელიც ბევრს სწერდა რუსებზე, მაგრამ სომეხებს კოვზი ნაცარში ჩაუვარდა. დე ბაი მონახულია ყოველთა სომეხთა კათალიკოსის რეზიდენცია – ენიაძინი, სადაც მას წარუდგინეს "წარმოსულებად ძეგელი" ნივთები, რადაც გვირგვინები, ფილები, მოქარგული გადასაფარებლები და სხვა. გამოცდილმა არქეოლოგმა წამსვე შეამჩნია, რომ ნივთების რეალური ასაკი არ ემთხვეოდა მათ "სომხურ დათარიღებას" და ამის თაობაზე პრესაში საკმაოდ ირონიულად დაწერა. სხვათა შორის, აღმოჩნდა, რომ ფრიად საეკვო ნაქარგთა მაქმანები გვიანდელ როკოს სტილს განეკუთვნებოდა. ბარონ დე ბაის ირონიის გამეორებული ასუბიონი ნაბეჭდი ადგილობრივი სომხური გაზეთების გააფთრებული ტონი ყოველგვარი ზრდილობის საზღვრებს გასცდა.

სომეხთა მტკივნეულ თავმოყვარეობის, განდიდების მანიისა და თვითრეკლამების სურვილის გამართლება მხოლოდ იმით შეიძლება, რომ ამ ხალხის რეპუტაცია საუკუნეთა მანძილზე შეილახა და ისინი ცდილობენ თავის მართლებას. აი, რას სწერს სომეხებზე ტაციტუსი თავის მეორე წიგნის "ad excessu aut gustu" 52-ე პარაგრაფში – მიუკერძოებელი, პუმანური და მაღალხეობრივი ტაციტუსი, რომელსაც შეეძლო რომის მტრების, გერმანელების ქებაც კი: "ეს არის დასაბამიდან ორსახოვანი ხალხი, როგორც ხასიათით, ასევე გეოგრაფიული მდებარეობით". ხოლო, მე-12 წიგნის 46-ე პარაგრაფში იგი აშკარად მიუთითებს სომეხთა მზაკვრულ ბუნებაზე.

"შენ ხარ მშიშარა, შენ ხარ მონა, შენ ხარ სომეხი!" – ამბობს პუშკინი მოხუცი თითქმის პირით; ქართველები ამბობენ – "მოვიდა სომეხი, მოიტანა სხვა მეხი". ამავე საუკუნეში სომეხი მეგობრების მიერ ქართველი თავადების მშობლიური მიწებიდან განდევნა მთელი რიგი ქართული ანდაზები შვა: "ჯიშინი ცხენები დაწყდ-

ნენ, დიდი ვირებს დარჩათ", "გარეულმა ქათამმა შინაური ქათამი გააგლო" და სხვა. ამიერკავკასიელი თათრები ამბობენ: "ათივე თითი სანთლად რომ იქციო და სომეხს გზა გაუწათო, მისგან მაღლობს ვერ ედრსები". რუსი ხალხი საკმაოდ დამამცირებელი ეპითეტებით მოიხსენიებს სომეხებს – ხან ზიხდით, ხან კიდევ დამცინავად. ნეკრასოვი ამბობს:

"დაიწუნა სოლიდური სასიძო, ვიღაც სომეხს კისრისტეხვით გაჰყვა" არანაკლებ პუმანური ჟემქუნიკოვი ("კოზმა პრეტკოვი") ამ სიტყვებს ამღერებს:

"გწვევარ ვიწრო ლოვინზე, მეზობელ პალატაში კი ყვირის სომეხი..."

სიტყვა "ყვირის" ძალზე ტიპიურია. სომეხები მართლაც გამუდმებით ყვირიან – არ შეუშვებ შენს სახლში, დროზე გაუგებ მზაკვრულ ჩანაფიქრს, თუ წერილმან ქურდობაზე დაიჭერენ მათი წრის წარმომადგენელს – ისინი თავადაც ყვირიან და სხვა ერის სულელ თუ მოსყიდულ ადამიანებსაც აყვირებენ.

ორი საუკუნის წინ, ცნობილი ფრანგი მოგზაური, გრაფი დე შოლე სომხეთის, ქურთისტანისა და მესოპოტამიის მიმოხილვის შემდეგ მუსულმანების სომეხებისადმი დამოკიდებულების ფონზე სწერდა: "მიუხედავად დიდი თანაგრძნობისა, რომელსაც ბაღებს სომეხების სიღარიბე და ტანჯვა-ვაება, მე ვერასოდეს მოვახერხე მათთან დაახლოება, რადგან ვერ შეგვეშუ მათი ზიზის მომგერელ ცბიერებას, სულმდაბლობას და გულისამრევ სიძუბილეს."

გერმანელი მოგზაური ალფრედ კიორტე თავის "ანატოლიურ ესკიზებში", რომელიც მან თურქეთში მოღვაწე ცნობილ გერმანელ მკვლევარს კოლმარ ფონდერ-ჰოლცს უძღვნა და რომელშიც ავტორი სიტყვებს ქარს არ ატანს, გამოთქვამს შემდეგ აზრს: "ყველა, ვინც ამ პროვინციაში შეხება შიდა ადამიანთა ძირითად ბიოტოპთან, არ შეიძლება პატივისცემითა და სიყვარულით არ განიმსჯელოს თურქთა მიმართ, უპატივეცემულობა არ გამოამყვანოს ბერძენთა მიმართ და ზიზილით არ განიმსჯელოს სომეხებისადმი... ყველგან მართლება ანდაზა, რომ ბერძენს ძალუქს ორი ებრაელის მოტყუება, სომეხს კი შეუძლია მოატყუოს ორი ბერძენი. დარწმუნებით შეიძლება ითქვას, რომ თუ ანატოლიაში სადმე მოგატყუებს, ესე იგი, საქმე სომეხთან გეკონათ".

შეაცრად თუ განვსაზღვრავთ, სომხურ ინტელიგენციას კარგად აქვს გააზრებული, რომ მისი ჯილაგი მთლად კარგი რეპუტაციით ვერ სარგებლობს, თვით კომუნისტური მმართველობის ქაშისაც კი, კავკასიის საკითხებში გაუთვითცნობიერებელ ხალხს ისინი შემთხვევით არ წარუბედობდნენ ხოლმე "ქართველებად", ზოგჯერ კი "ჩერქეზებადაც". შემთხვევითი არც ის არის, რომ სომეხებისადმი გარკვეული სიმპატიით განწყობილი პუბლიცისტები ერიდებოდნენ მათ დასახელებას "სომეხებად" და მათ მოიხსენიებენ ხოლმე "ადგილობრივებად", "კავკასიელებად", ხშირად კი "ქრისტიანებად". ეს უკანასკნელი თიკუნის მათთვის ყველაზე საწუკარია, როგორც მუსულმანურ სამყაროსთან დასაპირისპირებლად, ასევე იმიტომაც, რომ ისინი, თუნდაც უნებლიედ, ებრაელებს არ შეადარებ. მათი ებრაელებთან მსგავსება კი იმდენად თვალშისაცემია, რომ მთელი მსოფლიოს მეცნიერთა მტკიცებას სომეხების არიულობის თაობაზე ცხოვრებისეული რეალიზები წამსვე გააცამტყვევებენ.

ეს რაც შეეხება, სომეხთა მოქალაქეობრივ მრწამსთან დაკავშირებულ კეთილსინდისიერებას,

ახლა კი, მოდით მათი სულიერების სატურტლემში ჩავიხედოთ.

როდენ არაზუსტად არ უნდა იყოს სომეხთის ისტორია, მასში უამრავი რამ არის ნიშანდობლივი და ჭკუისსასწავლი – თხრობის უბოდიშო ტონი იქნება ეს თუ მოხმობილი ფაქტები. დაწვეული კათოლიკოს იოანე VI-დან ("სომეხთის ისტორია კაცობრიობის დასაბამიდან 925-ე წლამდე", ფრანგულად თარგმნა სენ-მარტენმა), ვიდრე გვიანდელ პერიოდამდე სომეხი ისტორიკოსები პრეტენზიას აცხადებენ ლეგენდარული პერიოდის მონაცემთა

სიზუსტეზე. თითქოს სომეხთა წარმომავლა უშუალოდ ნოეს უკავშირდება. მისი შვილი, თაშვილი, ხოლო იაფეტის შვილის შვილი იყო ჰაიკი. სომეხი არქივისკოპოსის იოსების მტკიცებით, რომელმაც რუსეთის იმპერატორ პავლე პირველს სპეციალურად დაწერილი წიგნი უძღვნა, სომხური წარმომავლობა შემდეგი სქემით ვითარდება: ნოემ შვა იაფეტი, იაფეტმა შვა ჰომერი, ჰომერმა შვა ტირასი, ტირასმა შვა თორგომი, თორგომმა შვა ჰაიკი, რომელმაც ნომროდთან ერთად ბაბილონთა ენის აღრევა გამოიწვია. ჰაიკს არ სურდა ნიმროდის უმაღლესი ხელისუფლების აღიარება, აუჯანყდა მას, გაიმარჯვა და ნიმროდი მოკლა. ამდენად, ხალხმა, რომელსაც თავკაცობდა ჰაიკი, საკუთარ თავს უწოდა "ჰაიკელები". ამას მთელი რიგი ანალოგიური "სიმართლის მომცველი და აღიარებული" ფაქტები მოყვებოდა. გვერდები აჭრელებულია ისეთ "დიდადამიანთა" სახელებით, რომელთაც ისტორია არ იცნობს, ხოლო დროდადრო ისტორიულად სრულიად უმნიშვნელო პერსონაჟთა უაღრესად გაზვიადებული ფიგურები ჩნდებოდნენ.

სომეხთის ისტორიის განუყოფელი შემადგენელი გავლავთ მცნება "დალატი". მუდმივად მერყევი საზღვრების მქონე სახელმწიფოს, სომეხთის, საეჭვოდ ცნობილი მმართველები ყოველთვის მოსახლერე ძლიერი სახელმწიფოების მონარქებზე იყვნენ დამოკიდებული, და... ყოველთვის დალატობდნენ მათ. სომეხთა წარჩინებულები (ნახარარები) მუდამ დალატობდნენ მეფეს, ხალხი პირველსაც და მეორესაც დალატობდა. საქმე გვაქვს ფენომენალური ზნეობრივი სისასტიკისა და ურთიერთდაუნდობლობის სიმბიოზთან. საკმარისი იყო რომაელებს, სპარსელებს ან არაბებს ვინმე დაენიშნათ სომეხთის მმართველად, რომ იგი იმ დღესვე მღელვარების თესვას იწყებდა.

კერძოდ სომეხთში, ე.ი. სომეხთის ზეგანზე, რამდენადმე დამოუკიდებელი სახელმწიფო, საკმაოდ ადრე, V საუკუნეში გაუქმდა, როდესაც სომეხთი სპარსეთის პროვინციად გამოცხადდა. მის მმართველ სახელისუფლებო ძალად კი თეოკრატია მოგვეყვინა, რომელსაც სათავეში კათალიკოსი ედგა. მას შემდეგ სომეხი წარჩინებულები სამშობლოსა და ხალხს თანდათან მკვიდრად ხან სპარსელებზე, ხან მუსულმანებზე, ხანაც ბიზანტიელებზე, თან ტომობრივ დამოუკიდებლობის ხაზს შემპარავი სიწმინთ ატარებდნენ.

საქართველოში, ერეკლე მეორის მეფობის ქაშის, გაქართველებულ სომეხ თავად არდუთინსკის მცდელობით, ვიღაც ყარაბახელი მედიქტი ჩამოასახლეს თავიანთი ემა-გლეხებით, რომელთაც შუღლაგების დასახლებად შექმნეს. ორმა მედიქტმა, მეფუნუნმა და აბომ, თვალის დახმამებაში უდალატეს თავის ახალ მფარველს – მეფე ერეკლეს და 1795 წელს ადა-მამად ხანს ტფილისში შემოუძღვენ. რომელმაც ქალაქი მიწასთან გაასწორა. მოგვიანებით, ეს ფაქტი, ეროვნული სომეხმა ვენერაღლელიტენანტმა ს.ო. ქიშიშიშოვმა არც თუ დიდი სიამოვნებით აღიარა.

ისტორიულად უხსოვარი დროიდან იღებს სათავეს "ტრადიციულ ქვეული" სომხური ისტორიული მართლიობა, მზაკვრობა და სხვა უზნეოებები...

სახელმწიფოებრიობის რადაც ნიშნები მხოლოდ XI საუკუნის დასასრულს, მცირე კილიკიაში გამოიკვეთა, მაგრამ 1375 წელს ისიც წარისოცა.

სომეხების ქრისტიანობაზე პირველი მინიშნება (აბგარ ეფესელი), ებრაელებთან მათი ტომობრივი სიახლოვის გამო, ძალზე ადრე, ჩვენი წელთაღრიცხვის პირველ საუკუნეში გვხვდება. მაგრამ, ფორმალურად, თუმცა, არსებითად საეჭვოდ, სომეხთში ქრისტიანობის დამკვიდრების თარიღად 301 წელია მიჩნეული. წმინდა გრიგოლ განმანათლებელმა ქრისტიანად მოაქცია მეფე თრდატი, მან კი, თავის მხრივ, გააქრისტიანა სომეხები. შემდეგ თრდატი საეჭვო ვითარებაში გარდაიცვალა – მიინევენდნენ, რომ იგი ახალმა ქრისტიანებმა მოწამდეს. რაც შეეხება ბიბლიას, იგი მხოლოდ მე-5 საუკუნეში თარგმნა მესროპმა.

როდენდ ჯვალანია, "ფახისის" აკადემიის ნამდვილი წევრი (გაგრძელება შემდეგ ნომერში)

ღია წერილი საქართველოს მუსიკალურ ბაზარზე

აკადემიის პრეზიდენტს ბატონ თამაზ ბაგრატიონს

ბატონო თამაზ, მოგმართავთ იმ იმედით, რომ ლინგვისტურ მეცნიერებათა კორიფე მეცნიერული სინდისითა და ობიექტურობით ჩამოყალიბებულ თანამედროვე საერთო ქართული სალიტერატურო ენისა და ქართველურ ენებს შორის დამოკიდებულებას, რა როლი და ადგილი უკავია საერთო სალიტერატურო ენის განვითარებასა და ჩამოყალიბებაში ცალკეულ ქართველურ ენას და, განსაკუთრებით, ე.წ. მეგრულ ენას.

აღბათ, დაგვეთანხმებით, რომ საქართველოს გადარჩენის ერთადერთი გარანტი რეალობის ობიექტური ხედვა და გონივრული ქმედებებია. ბედნიერი ვიქნებით და, აღბათ, ასე არ დავეცემოდით სულიერ – ხეობრივად, ასევე, ნაკლებ მოსალოდნელი იყო ბოლო დროინდელი სამოქალაქო ომი, ჭკუის სწავლების მიზნით, პატარა სამეგრელოს მრავალჯერ დალაშქრა და სისხლის ღვრა, რომ პროტოქარტული (ჩვენი აზრით, იბერიული) ენის დიფერენცირება არ მომხდარიყო, მაგრამ ისტორიის ჩარხს უკან ვერ დავატრიალებთ და ე.წ. ქართველური ენების: მეგრული, სვანური, ლაზური და თვით ქართლურის არსებობა რეალობაა. თუ ვიტყვით, ეს ეთნიკურ – ტომობრივი ერთეულები ერთმანეთს სიყვარულით ვართ ჩახუტებული, – თავის მოტყუება იქნება. ინტელიგენციის გულგრილობისა თუ უმოქმედობის და, საერთოდ, მთელი საზოგადოების სულიერ – ინტელექტუალური დონის კატასტროფულად დაცემის გამო, ქართული ერი გაითითოკაცებისკენ არის მიდრეკილი.

ამ დროს, ვითომცდა, ქართველი ერის ერთიანობის შენარჩუნების მოტივით აქტიური პროპაგანდა მიმდინარეობს, რომ მეგრული ენა ქართულის კილოკავია და ძალზე დაშორებულია საერთო ეროვნულს. ამ აზრს ავითარებენ ენათმეცნიერები: ტ. ფუტყარაძე, თ. გვანცელაძე, მ. ტაბიძე და სხვ.

საზოგადოების უდიდესი უმრავლესობა, რომლებმაც, ქართულის გარდა, სხვა ე.წ. ქართველური ენები არ იციან, თვით მეგრულშიც თითქმის ჩამოსათვლელი მკვლევარების გარდა, ენათმეცნიერებიც კი ე.წ. მეგრული ენის ფენოტიპის დაუინტერესებლობით, თუ კარიერის დაკარგვის შიშით ვერ (ან არ) წვდებიან ე.წ. მეგრული ენის სიღრმეებში და განიცდიან უგანათლებულები ს.ს. ორბელიანის „სიბრძნის“ გავლენას, რაც მან გამოავლინა, როცა განმარტა სიტყვა **ქვერტული**. ქართველი საზოგადოების უმრავლესობამ ენათმეცნიერება არ იცის საშუალო სკოლის დარჩენაზეც კი და იხიარებენ რა ს.ს. ორბელიანის აზრს, ე.წ. მეგრული ენის გაგონება აუტანელ დისკომფორტს უქმნის მათ, რაც ეროვნული შეუღლისა და ქართველი ერის გადამშენებას უქმნის ნიადავს. მათი აზრით, მეგრული **გაღების** შთამომავლები (ეგრძნობიან მეგრულთა თვით სახელწოდებას მარგალი) და ევროპიდან ჩამოსახლებული არიან, ხოლო დანარჩენი ქართველობა რუსების მონათესავე ხალხია, რასაც, თავისი აზრით, ადასტურებენ ერთნაირი ბგერითი შემადგენლობის ქართულ-რუსული სიტყვებით. მაგ., ქართ. **ხრამი** და რუს. **ხრამო**, რადგან კაცი ფერდობზე განივად სიარულისას კოჭლის შთაბეჭდილებას ტოვებს. ასევე, იბერთა რუსულ სახელწოდებას **ივერ-**ს უკავშირებს ჩრდილოეთელი რუსის სახელწოდებას **სვერნი-**ს და ა.შ.

ცხადია, მათი ჯგუფიდან ერთმა **აბენიალურმა** პროპაგანდისტმა საშუალო სკოლის მოსწავლის დონეზე არ იცის ენათმეცნიერება, მაგრამ კარგი მოსაუბრეა და ბევრი ჭეშმარიტებაში გაურკვეველი ქართველი წამოაგო გასროლილ ანკესზე. ესაა მოსკოვში მოღვაწე ილია რობიტიანი (თუ ეს მისი ნამდვილი გვარია), რომელიც ხან ბიოლოგიურ მეცნიერებათა დოქტორი და პროფესორია, ხან ინჟინერი, ხან ფილოლოგი და ა.შ. იმის და მიხედვით, თუ რა დონისაა მსმენელთა კონტიგენტი. ის კოლხებად კახელებს ასახელებს,

ხოლო მეგრულ-ლაზებს სხვა ერის გადმონაშთად წარმოუდგენს ქართველ მოსახლეობას.

გია კვაშილავას მიერ ფესტოსის დისკოს, ძირითადად, მეგრულ-ლაზურის საშუალებით გაშიფრვის შემდეგ გააქტიურდნენ ანტიმეგრული, უფრო სწორად, ანტიქართული ძალები და როცა არანაირი მეცნიერული მტკიცებები არ აღმოჩნდათ მის უარსაყოფად, საეჭვო „ქართველი“ ქალბატონის ნახი ხანი-აშიელის ხილვები დაუპირისპირეს, რომელიც ცდილობდა დაემტკიცებინა **ფესტოსის დისკოზე შესრულებული ხატოვანი დამწერლობის ენა ბერძნულია**, როცა თვით ბერძნულში უკვე აღიარეს მისი კოლხურობა.

2009 წლის 10 ნოემბერს ქალაქ თბილისის კინოს სახლში, ფესტოსის დისკოს აღმოჩენის 100 წლისთავთან მიძღვნილ კონფერენციაზე, გია კვაშილავამ გააკეთა ორსაათიანი მოხსენება და შეუვლი, მათემატიკური სიზუსტითა და უპრეცედენტო მეცნიერული მტკიცებებით წარმოადგინა ფესტოსის დისკოს ძველკოლხურ ენაზე გაშიფრვის უტყუარობა. ამან და ლონდონში მიღწეულმა წარმატებებმა მთლად გააცოფა ნახი ხანიაშიელი და მისი თანამოაზრენი და, როცა ვერანაირი საფუძველი ვერ მოიპოვეს მის უარსაყოფად, ეწვეიან პროპაგანდას, რომ, თუ ფესტოსის დისკო მეგრულ-ლაზურით იშიფრება, ეს შესაძლებელია სწორი იყოს, მაგრამ მეგრულ-ლაზები ქართველები არ არიან.

მართალია, რომბიტიანის, ხანიაშიელისა და სხვა ჭეშმარიტებაში გაურკვეველ პირთა ბოდვების სერიოზულად მიღება არასერიოზულია, მაგრამ ისინი მოწამლული არიან მაღალი მეცნიერული ტიტულებით დახუნძლული მეცნიერებისგან და იწვევენ ქართველური ტომების ურთიერთ დაპირისპირებას (ყველა ხომ ენათმეცნიერი ვერ იქნება), ეროვნულ გაურკვეველობას, სულიერად დაცემას და ქართველი ერის საბოლოოდ გადამშენებას.

საკმაო არგუმენტები გაგვჩინა ქართული დამწერლობების იბერიული ენის ბაზაზე წარმოშობის შესახებ, მაგრამ სპეციალისტები გაურბიან ამ საკითხზე მოხსენების მომენს და, ჯიუტად, სკოლებსა და უმაღლეს სასწავლებლებში აგრძელებენ ძირგამოცდილი სიცრუის სწავლებას, რომელიც საკმაოდ საფუძვლიანად და არგუმენტირებულად უარყოფილია 2005 წლიდან (იხ. მარიამ ნინიძე, ასოთავრულიდან პირველსახისაკენ, 2005). როცა აფსუები თავს იკლავდნენ **ქართველები არა ვართო**, მათ უნდოდათ თუ არა, უმტკიცებდნენ: **ქართველები ხართ, ქართველები ხართო**, ხოლო, როცა ჩვენ თავს ვიკლავთ ქართველობისთვის, გვეუბნებიან: **ქართველები არა ხართო!**

არცერთი საფუძველი, რომ არ გაგვანდეს ქართველი ერის უკველესობის დასამტკიცებლად, საკმარისია ე.წ. მეგრული ენის ის შესაძლებლობა, რომელიც მსოფლიოში არა თუ რომელიმე უცხო ენა, თვით სხვა ქართველური ენებიც მოკლებულია.

მოგვხსენებდა ქართველთა ნათესაობა მტკიცდება ქართველურ ენებში არსებული ლექსიკის ძირისეული ფორმების ურთიერთშესატყვისობით (იხ. პ. ფენიხი, ზ. სარჯველაძე, ქართველურ ენათა ეტიმოლოგიური ლექსიკონი), რომელთა ძირისეული ფორმების ეტიმოლოგიისა და მნიშვნელობების გარკვევა ჯერ, ჩემს გარდა, არავის უწარმოებია. მოკლედ, ჩვენს საერთო სალიტერატურო ენაში არსებული წმინდა ეროვნული წარმოშობის სიტყვების ძირისეული ფორმების მნიშვნელობასა და ეტიმოლოგიას, რომლებიც, უკველია, ჩასახვანდა არქაულ ხანაში, ქართველური ენებიდან არკვევს მხოლოდ ე.წ. მეგრული ენა, როცა ეს თვით საერთო სალიტერატურო ენისათვის პრობლემაა. ასევე, ე.წ. მეგრული ენა ფლობს ბგერების წარმოშობის მექანიზმებს, რომელსაც „**შეუძლია გადამწვეტი სიტყვა თქვას საერთოდ**

მეტყველების წარმოშობის საკითხში, რადგანაც არაფერი ენობრივი არაა ისეთი საერთო რამ ყველა ენისათვის, როგორც ფიზიკურ-ბიოლოგიური ბგერის გამოყენება სამეტყველო მასალად“ (გ. ახვლედიანი, ზოგადი ფონეტიკის საფუძვლები, 1999, გვ. 390).

ეს აღმოჩენები ახალია ენათმეცნიერებაში და შეიძლება დაეკვდნენ ე.წ. მეგრული (იგივე, იბერიული) ენის სიღრმისეულად არმცოდნე მეცნიერები, მაგრამ თუ საშუალება მოგვეცემა, ამის დამტკიცება, უკვე, პრობლემას არ წარმოადგენს.

ვისთვის არის ხელსაყრელი, ე.წ. მეგრული ენის ასეთი მონაცემების შემდეგ, მეგრულთა არაქართველობა? ამ კითხვას შეუძლებელია განსხვავებული პასუხები პქონდეს, ის ერთადერთია: მხოლოდ ვერაგი მტრისთვის და მოღალატე **„ქართველისათვის“**.

ყოველივე ზემოთქმულის შემდეგ ძნელი მისახვედრი არ არის, რა ამოძრავებთ მოწინააღმდეგე ძალებს და რისთვის სჭირდებათ ე.წ. მეგრულთა არაქართველობის დამტკიცება.

მანაც რისთვის სჭირდება მტრულად განწყობილ გარე თუ შინაურ ძალებს ე.წ. მეგრულები იყვნენ არაქართველები?

– მათ ბრწყინვალედ იციან ვინ არიან მეგრულები, ქართველები, სვანები და დანარჩენი ქართველობა, მაგრამ ისიც კარგად იციან, რომ ე.წ. მეგრულთა გაუცხოება ქართველობაზე, ან საერთოდ მოსპობა, საბოლოოდ, ბოლოს მოუღებს მთლიანად ქართველობას.

ჩვენთვის ცნობილია ქართველების (ქარდუბის) წარმომავლობა: [ქარდი(ა)ზარდუ] **ქართი** (გაერო) იბერებს აეზარდა საერთო ძირიდან და უხსოვარი დროიდან არსებობს, მაგრამ იბერიის ერთიან სახელმწიფოში შედიოდა და დამოუკიდებელი სახელმწიფო **საქართველო** სახელწოდებით 899 წლამდე არ არსებულა. ამიტომ ე.წ. მეგრულები (იგივე, იბერები) თუ ქართველების მემკვიდრედ გამოცხადდება (და მეგრული ენა ქართულის დიალექტად), ან კიდევ, უცხო, ჩამოსახლებულ ტომებად, ქართველების წარმომავლობა, როგორც 2008 წლის აგვისტოს მოვლენების შემდეგ განაცხადეს რუსებმა, **გაურკვეველი რჩება** და თავს წამოყოფს არმენები, რომლებსაც უეჭველად მხარს დაუჭერენ გარე ძალები და მოითხოვენ მთლიანად ქართულ მიწებს, რომელიც **არ არსებულმა თარგამოსმა მისცა თავის უფროს შვილს პოსს** და ძვ. აღ. მე-VI საუკუნემდე **ქართლოსიანთა ენა სომხური იყო, რომელსაც** (ქართლოსიანები, ხახი ჩემია, კ. ფ.) **ზრახვიდნენ** (იხ. „**ქართლის ცხოვრება**“, 1942, გვ. 10). აღნიშნულ სიცრუეს წინ ვერ დაუდგება „**ქართლის ცხოვრებაში**“ მოჭორილი მეორე სიცრუე: **ფარნავაზმა** (იბერთა მეფემ, ხახი ჩემია, კ. ფ.) **ქართლში განაგრცო ქართული ენა და სხვა ენა არ იზრახებოდა ქართლსა შინა**, რადგან, თუ მეორე სიცრუეს უტყუარ ისტორიულ მყაროდ მივიღებთ, საფუძველი გვეცლება პირველი სიცრუის უარსაყოფად და შეიძლება უფლები დავისა და ომის მიხეზი გახდეს.

სანამ ე.წ. მეგრული ენის შესაძლებლობებზე და შეუდარებელ მონაცემებზე მტკიცებებს წარმოვადგენდეთ, დავეუშვათ, ეს აბსოლუტური ჭეშმარიტებაა და გაგანალიზოთ, შეიძლება თუ არა, ენა, რომელიც ასეთ შესაძლებლობებს ფლობს, პროტონა არ იყოს, არამედ იყოს კილოკავი თუ დიალექტი, ან უცხო ენა საერთო სალიტერატურო ენისათვის.

რამდენადაც წმინდა ეროვნული წარმოშობის სიტყვების ძირისეული ფორმების მნიშვნელობასა და ეტიმოლოგიას სხნის მხოლოდ და მხოლოდ ე.წ. მეგრული ენა, ჩვენი საერთო სალიტერატურო ენა – ახალი კლასიკური იბერიული ენაა და რაკი საშველს არ გვაძლევს ვერაგი მტერი და მისგან მოსყიდული „ქართველები“, ამასთან, ნამდვილი ქართველობაც შეცდომაში შეჭავთ და უფრო მდუმარენი არიან, კატეგორიულად

უეცხადებთ მათ: კარგი იყოს თქვენი, არ ვართ ქართველები, მაგრამ ჩვენ წმინდა სისხლის იბერები ვართ და ვინც იბერი და მისი მემკვიდრე არ არის, ის უცხო ჯიშისაა (ენათმეცნიერისთვის ამა თუ იმ ენაზე მეტყველება და ამ ენის ზეპირად ცოდნა არ არის საკმარისი, რომ მისთვის ეს ენა დედაენა იყოს, სიღრმისეული ცოდნა აუცილებელი) და, თუ სურს იბერიაში ცხოვრება ჩვენ არავის ვდევნით, არადა ვერც ვერავის დავაძლებთ ჩვენთან ცხოვრებას, პირიქით მის მიერვე დამკვიდრებულ სპარსულ-თურქულ-ბერძნულ-არაბულ-ლათინურ-სომხური სიტყვებით შეგვიძლია გავამზითოთ.

აშკარაა, რომ ზოგადეროვნული ღირებულებების ე.წ. მეგრული ენის სიღრმეებში ძიება ზოგ ენათმეცნიერს დალატად წარმოუდგენია (მაგ. კ. კაკიტაძე და შეუძლებელია ის ერთადერთი იყოს ასეთი აზრის). ისიც ფაქტია, რომ ე.წ. მეგრული ენის ძველი იბერიული ენად აღიარება ზოგ მეცნიერს (მაგ. ტ. ფუტყარაძეს, თ. გვანცელაძეს და სხვა) ტრაგედიად მიანჩია და ცდილობს, სწორედ, ე.წ. მეგრული გაათანაბროს რატულ და სხვა კილოკავებთან, როცა ამის არავითარი საფუძველი არ გააჩნია და ვერავითარ მეცნიერულ მტკიცებულებას ვერ წარმოადგენს. ზოგიერთი რუსი მეცნიერი ცდილობს ე.წ. მეგრულს დაარწმუნოს არაქართველობაში, ხოლო დანარჩენი ქართველობა იმაში, რომ, თუ ქვეყანაში იარსებებს სხვა ენაც, სალიტერატურო ენას რღვევა და გადაშენება ემუქრება. ამით იგი ქვეყნის შიგნით უთანხმოებას აღვივებს და შემდგომი მიზანიც ნათელია.

ჩვენ, კიდევ, დარწმუნებული ვართ და საკმაო მტკიცებულებები გაგვჩინა, რომ საერთო სალიტერატურო ენა წარმოადგენს ძველი იბერიული ტომობრივი ენების ისევ კონსოლიდაციის შედეგს, შემდგომ საოცრად გამარტივებულ, გრამატიზირებულ და დახვეწილ ახალ კლასიკურ იბერიულ ენას, ხოლო ე.წ. მეგრული ენა – ესაა იგივე იბერიული ენა, ოღონდ კაცობრიობის დასაბამიდან მომდინარე, არქაული ხანის ენა და ეს ორი, თითქოსდა, სხვადასხვა ენა, სხვადასხვა ენა კი არ არის, არამედ ერთი და იგივე ერის ენაა, ოღონდ სხვადასხვა ეპოქისა. მათ განთავისუფლებას ილუზიებისა და ცრუ წარმოდგენებისაგან უდიდესი მნიშვნელობა ეძლევა.

ბატონო თამაზ, თქვენი ერთერთი აღიარებული და უძლიერესი ენათმეცნიერი ბრძანდებით მსოფლიოში, თუ უპირველესი არა. თქვენს სიტყვას უდიდესი ძალა აქვს, არამარტო საქართველოში, არამედ მთელ მსოფლიოში და ისეთი ძალა, რომ შეგიძლიათ წერტილი დაუსვათ ყოველგვარ ანტიმეგრულ (მერწმუნეთ, ის უფრო დიდი გვემის ანტიქართული გვემის ნაწილია) გამოსხრომებს და ყოველგვარი იმედი გადაუწეროთ ქართველი ერის არსებობის შეწყვეტისათვის მეოცნებე მტრულ ძალებს.

გთხოვთ თქვით სიმართლე.
უღრმესი პატივისცემით, კუკური ფიფია, საქართველოს მწერალთა, მეცნიერთა და საზოგადო მოღვაწეთა აკადემია „ქალდეას“ და „ფაზისის“ მეცნიერებათა აკადემიის წევრი

სურობაში და სურობაში შვილების ფანჯარის ნაყოფი

(სურობაში ფიფის ინსტიტუტის საბავშვო განყოფილებაში მშობლებს შორის მიმდინარეობს კონსტრუქციული დიალოგი)

მაშ ასე: ნაციონალურმა და მათმა სატელევიზიო "თავისუფლების ინსტიტუტმა" კიდევ ერთხელ გაგვახარეს თავიანთი განუხრელი ზრუნვით საქართველოს ბედნიერი მომავლისადმი – მსოფლიოში ყველაზე დიდი მითხრობის სურობაზე დღეებზე, ჩვენს დემოკრატიულად ისედაც გამეჩხვრებულ საქართველოზე მოდის.

გინათხრობთ: ამ გადაგვარებულთა მცდელობის შედეგად საქართველო კიდევ ერთი ანტიკორუფციული მფლობელი გახდა, რომლის საფასურად ჩვენი ბედკრული ქვეყანა მიიღებს პომოსექსუალ და ლესბოსელ წყვილთა მიერ დაწესებულ პრინციპული გენის უხეოდ ფლანგვისათვის.

ახლა, შევეცდებით ავიხსნათ, თუ რას ნიშნავს "სურობაში დედა", რომლის აზრითაც, ხელისუფლების რუპორად ქცეულ "თავისუფლების ინსტიტუტს" ძალისხმევით ავბედითად ამოიწვერა საქართველოს ცისკიდურზე.

ჯერ კიდევ მეოცე საუკუნის დასაწყისიდან, ამერიკისა და ევროპის ქვეყნებში პიროვნების თავისუფლება უპირველესად გამოიხატა იმაში, რომ საზოგადოებას ყოველმხრივ გააუქმეს მორალური და ზნეობრივი ნორმები და ისეთი ტრადიციების დამცველი და პურტიტანული ქვეყანა, როგორცაა თუნდაც ინგლისი (სხვა კულტურულ ქვეყნებზე რომ არაფერი ვთქვათ), პომოსექსუალულებისა და ლესბოსელების საჯიროთო არენად აქციეს.

მანამდე სექსუალური რეგულაციის ტაიფუნმა გადაურა ამერიკის შეერთებულ შტატებს და შემდეგ გადმოინაცვლა ევროპის არც ისეთი მდგრადი მორალური პრინციპების მქონე პოლანდიაში, დანიაში, საფრანგეთსა და სხვა ქვეყნებში. მეოცე საუკუნის სამოციან წლებში ამსტერდამში, როტერდამსა თუ პარიზში ხშირად ნახავდით დღისით-მისით, პარკებსა და სკვერებში მდებარე წამოწოლილ გაშიშვლებულ ახალგაზრდა წყვილებს, რომლებიც გამკვლავ-გამომკვლავთა თვალწინ ცხოველებით ღიად ეძლეოდნენ სექსუალურ ნებებს. არ ვიცი ამას "ცივილიზებული" სამყაროში რას ეძახიან, მაგრამ საქართველოში ამგვარ ადვილად ხდებოდა ერიცა და ბერიც მრუშობას უწოდებდა, რაც ერთ-ერთ ბიბლიურ სასიკვდილო ცოდვად ითვლება.

მიუხედავად იმის, რომ მთელ მსოფლიოში – გლობალისტები (ყოფილი კონსერვატივები), საქართველოში კი "ნაციონალისტები" აქტიურ ექსპედიციონერებად ატარებენ და გააფთვებულ პროპაგანდითა და გადაგვარებულ პომოსექსუალ-ლესბოსელ-მეძავთა ღირსებისა და სხვა ხარისხის ორდენებით დაჯილდოებით ცდილობენ დღითიდღე გაზარდონ საქართველოში კახების, პომოსექსუალებისა და ლესბოსელების რიცხვი, ჯერჯერობით სასურველ შედეგს მაინც ვერ აღწევენ: მათად სამწუხაროდ, კაცს კაცისაგან და ქალს ქალისაგან შვილი არა და არ უჩნდება. ეს არ შეიძლება ქართველ "ნაციონალთა" მარცხად ჩავთვალოთ, რადგან, მსოფლიოში ჯერ არ ყოფილა ამგვარი პრეცედენტი და შვილი თვით ინგლისელ მომღერალ "მამაკაც" ელტონ ჯონსაც კი არ უჩნდება, მიუხედავად იმისა, რომ იგი უკვე ხუთი წელი რაც გათხოვდა და "ქმარს ჩაბარდა". შვილი ასევე არ ყოფილა ჩემ ნოტურთელ "ქალს" მარტინა ნავრატოლოვასაც, რომელიც რამდენიმე წლის წინ დაქორწინდა და ახლა ამერიკის შეერთებულ შტატებში ცხოვრობს თავის ცოლთან ერთად.

თუკი, ამგვარ "წყვილებსა" და იმ სულერ "მამასაც" ვინც ამგვარ ხიზლის-მომგვრელ აქტს დვითის სახელით დააკანონებს!

ისინი უპირველესად ღმერთმა დასაჯა იმით, რომ სახელად შიდასი გამოუგზავნა და სწორედ ამ დაავადების წყალობით

ჩააბარა სული სატანას სოდომის ცოდვით დამძიმებულმა მრავალმა პომოსექსუალმა. შეგნებულად ინერგება ეს სიბილწე საქართველოში, რადგან ესეც ერთი გზა გახლავთ ქართველთა დასუსტება-განადგურებისა, რასაც ესოდენ ელტვიან საქართველოს ხელისუფლებაში მოკალათებული ანტიქართული ძალები!

ერთადერთი სადი სურვილი, რაც ამ ერთსქესიანი ქორწინების სულგამომძალ აპოლოგეტებს შემორჩათ, არის ბავშვის ყოლისა და აღზრდის სურვილი (სხვა საკითხია, როგორ აღამიანად ჩამოაყალიბებენ შვილად აყვანილ ბავშვს ეს გადაგვარებული და ღმერთისა და ნორმალური საზოგადოებისაგან უარყოფილი არსებები). ამიტომაც დამკვიდრდა ამ სოდომისა და გომორის სადგომებში "სურობაში დედის" ავადსახსენებელი ინსტიტუტი, რომლის არსი მდგომარეობს შემდეგში – გარკვეული გარიგების ფასად პომოსექსუალური ან ლესბოსური წყვილი აიძულებს მარტოხელა ქალბატონს, რომ ვინმესგან დაორსულდეს, გააჩინოს შვილი და გარკვეული თანხის სანაცვლოდ გადახდეს იგი ამ წყვილებს.

აქ კი სიბოროტეთა და უმსგავსებთა მთელ ჯაჭვთან გვაქვს საქმე, რასაც დასაუფლებელთა სამყარო უკვე ჩაუხვდა და ახლა იქ სურობაში დედის ავანა საკმაოდ ძვირი ღირს. ამიტომ, "თავისუფლების ინსტიტუტმა" და სხვა ქართულმა უსახურმა არასამთავრობოებმა "წარმატებით გაუკაფეს" გზა საქართველოს "სურობაში დედის" საერთაშორისო ბაზარზე. მოდი და, ამის შემდეგ, უდიერად ნუ მოიხსენიებ ამ არაკაცთა დედებს, რომელთა შორის ბევრის სახელი საზოგადოებისათვის ცნობილია, როგორც სიძვის დიაცებისა.

როგორც იტყვიან, ვაშლი ვაშლის ხიდან შორს არ ეცემა და კარგად იციან რა არაკაცებმა თავიანთი დედების არც თუ საამაყო წარსული, ახლა მთელი საქართველოს გაკახებებსა და გამეძავებას ცდილობენ.

მართლაც დიდი სიბოროტე და უბედურება ჩასაფრებული "სურობაში დედის" ინდუსტრიის მიღმა, რაც ესოდენ დიდი წარმატებით პროპაგანდირდება დღეს საქართველოში.

ჯერ ერთი, ქართული ოჯახის ტრადიციებიდან გამომდინარე, როდენ გაჭირვებული სოციალური და ეკონომიკური ყოფა არ უნდა ემუქრებოდეს ქართულ ოჯახს, ისინი შვილს არასოდეს გაიმეტებენ გასაყიდად, რადგან შვილის მოცილება იმაზე მეტ სამარცხვინო საქციელადაც კი ითვლებოდა საქართველოში, ვიდრე მრუშობა ან ქმრის გარეშე ბავშვის გაჩენა.

ეს ასე იყო, მაგრამ, ნაცები და მათ მიერ ნახაზრდობები "თავისუფლების ინსტიტუტი" და სხვა მახინჯი წარმონაქმნები ყოველნაირად ცდილობენ, რომ ეს ასე არ იყოს. ფაქტია, რომ საქართველოში "სურობაში დედის" ინსტიტუტის დამკვიდრება იაფვე, რაც მრუშობისა და სიძვის დაკანონება. თუ ოჯახი ბავშვს გასაყიდად ვერ გაიმეტებს, ამას ზოგიერთი უხეოდ გაუთხოვარი დედაკაცი მაინც იკადრებს. მეუღლემ რომ ჩანაფიქრის განხორციელებაში ხელი ვერ შეუშალს, იგი სპეციალურად დაამყარებს ინტიმურ კავშირს რომელიმე მამაკაცთან, დარსულდება და – ცხრა თვეში რომელიმე პომოსექსუალი ან ლესბოსელი წყვილი ნანატრ ბავშვს მიიღებს. "სურობაში დედის" კი გარკვეული თანხა დარჩება თავის სარჩენად.

მაგრამ, საშოვარს ადევნებული ზოგი ქარაფშუტა "ასული" იმაზე არც კი იფიქრებს, თუ რა შედეგი შეიძლება მოჰყვას ამგვარ ანგარებას, რაც დანაშაულია როგორც საკუთარი შვილის, ისე ღმერთის წინაშეც.

გამორიცხული არ არის, რომ, რაიმე მიზეზის გამო საკუთარი შვილი არ ყოფილოს ნორმალური ოჯახის შემქმნელ ქალსა და კაცს. ასეთ შემთხვევაში ისინი ცდილობენ მშობლებისაგან უარყოფილი რომელიმე ბავშვი იშვილონ, მაგრამ არასოდეს გაურთავებიათ მარტოხელა ქალს სურობაში დედობაზე, რადგან იციან, რომ მის მიერ ჩასახული ბავშვი მრუშობის ნაყოფი იქნება, რამაც შეიძლება უარყოფითი გენეტიკური შლეიფი გააყოლოს ჩვილს.

თანაც, თუ როდემდე საკუთარი დედა ასეთ ოჯახში გაშვილებული პირმშოს ნახვას მოისურვებს, ხშირ შემთხვევაში შეძენილი მშობლები ამის წინააღმდეგ არ მიდიან ხოლმე. მაგრამ, პომოსექსუალები და ლესბოსელები ყოველნაირად ცდილობენ ბავშვის გარე სამყაროსაგან იზოლირებას, რათა თავისნაირ ცვედნად გამოზარდონ იგი. ეს კი ფულის გულისათვის კუროს საძებნელად პანელზე გასულ უბედურ ქალს ფსიქოლოგიურადც დაზარალებს და იგი საბოლოოდ ჩამოყალიბდება საზოგადოების დაუძინებელ გაბოროტებულ მტრად, რომელსაც სიძულვილი გაუნდობა ყველა ბავშვის მიმართ, რადგან სამუდამოდ დაკარგა თავისი შვილი, რომლის აღზრდას იგი სახელმწიფოსა და საზოგადოების დახმარების გარეშე ვერ მოახერხებდა.

სწორედ ეს გახლავთ ის ფსიქოლოგიური ტერორი, რომელსაც საქართველოს ტრადიციების წინააღმდეგ ამხედრებული გადაგვარებულთა არასამთავრობო ნერვავენ საქართველოში.

როგორ ფიქრობთ, მათ არ უნდა მოეთხოვოთ პასუხი ასეთი მიმე დანაშაულისათვის ერისა და ქვეყნის წინაშე?

ან იცით, რა განსაცდელი მოელოთ იმ უნებლიედ სურობაში მამებელ გადაქცეულ ქართველ მამაკაცებს, როცა გაიგებენ, რომ მათ მიერ ჩასახული ბავშვი ისე უნანებლად გაიყვანა უცხოეთში, როგორც შუა საუკუნეებში იყიდებოდა საქართველოდან გატაცებული ბავშვები სტამბოლის ან ქაიროს ბაზარზე? შეიძლება ქართველი მამაკაცი არც თუ სერიოზულად უყურებს ვინმე ქალთან შემთხვევით კავშირს, მაგრამ, ქართველ მამაკაცთა უმეტესობა მაინც გამსჭვალულია საკუთარი თავის მიმართ პასუხისმგებლობის განცდით და როცა გაიგებენ, რომ იგი შეიძლება თუნდაც შემთხვევითი სექსის გამოისობით გახდეს მამა, გამორიცხულია, რომ მომავალი შვილის ბედით არ დაინტერესდეს და დაუფიქრებელი ნაბიჯი დარდად არ ექცეს.

დარდი კი საქართველოში არც ქალს აკლია და არც კაცს!

განა არ არის ეს ფსიქოლოგიური ტერორი?

თუ ამერიკელი და ევროპელი მასონები ამგვარი სისახიზრებების დანერგვას ვერ ახერხებენ მეზობელ სომხეთსა თუ აზერბაიჯანში, რატომ უნდა ახერხებდნენ ისინი ასე თავისუფლად ამას საქართველოში?

ნუთუ ისე მყარად წამოიჯდნენ ქართველ ხალხს თავზე "თავისუფლების ინსტიტუტი"-ს ანგაირებული აქტივისტები და მათი ზნეობაჩაკირული მხარდამტყრები, რომ მოუცილებულ ჭირად გვექცნენ?

მოუშორებელი ჭირი არ არსებობს და ქართველები იმის იმედს არ ეკარგავთ, რომ მალე ყოველი ჯურის გადაგვარებულსა და ზნეობაშერყენილ უსახურ არსებას სანაგვეზე მოისვრის ისტორიის ქარბობა.

ლიტერატურიდან ვიცი, რომ მეფის რუსეთში სტუდენტები ქმნიდნენ საქველმოქმედო ორგანიზაციებს, რომლებიც საკერავ მანქანებს ყიდულობდნენ მარტოხელა დედებისა და ხელმოკლე გაუთხოვარი ქალების დასახმარებლად, რათა ისინი ცხოვრების გზას არ ასცდნოდნენ და ღუკმაპურის საშოვრად შეხვდნენ არ დაეწყოთ.

და ეს ხდებოდა მეცხრამეტე საუკუნეში, იმ მეფის რუსეთში, რომელსაც ათასწინაირად აკრიტიკებენ რუსი თუ არარუსი "დემოკრატები"... (სხვათა შორის, ჩვენ შემთხვევით წავაწყდით საარქივო მასალებს იმის თაობაზე, რომ 1911 წელს მეფის რუსეთმა ხობის კულტურის სახლის აშენებისათვის გამოჰყო 15 ათასი ოქროს მანეთი, რაც იმ დროისათვის დიდი თანხა გახლდათ). ასეთი გახლდათ მეფის დამოკიდებულება "კოლონიებისადმი".

საქართველოში კი, ოცდამეერთე საუკუნეში უკვე ქართველები თუ გაქართველები უკვე იშობები და ოკეანის გაღმობას სოროსის მიერ შემოთხელილი მანქურთები კაპიკაც კი არ იმეტებენ ქართული საზოგადოებისათვის ნორმალური სოციალური გარემოს შესაქმნელად და ყოველნაირად ცდილობენ შეხვდნენ აქციონ

უბიწო ქართველი ქალი: ჩვენი დები, შვილები, რძლები, მეგობრები, ახლო თუ შორეული ნათესავები...

იქნებ ჩვენმა ბიზნესმენებმაც შექმნან ანალოგიური სახის საქველმოქმედო ორგანიზაციები, რომლებიც მატერიალურად და ფინანსურად დაეხმარებიან ხელისუფლებისაგან განწირულ მარტოხელა ქალებს გაჭირვებისაგან თავის დასხნაში და "სურობაში დედობისათვის" არ გასწირავენ პოტენციურ ქართველ დედებს, რაც აშკარად არ უქადის მათ დღევანდელი ხელისუფლების მიერ შეპირებულ "ბედნიერ მომავალს"...

თუ ხმას არ ამოვიღებთ და წინ არ აღუდგავთ ამგვარ უმსგავსებებს, მაშინ, მართლაც ახია ჩვენზე, რომ არაკაცთა მიერ თავსმოხვეული სიბინძურის ჭაობში ჩავეფლოთ და გარშემო შეხვდები და კახები მოვიმრავლოთ!

როლანდ ჯალალანია, "ფახისის" აკადემიის ნამდვილი წევრი

"ციტატა-შესენება:
ამერიკული მასობრივი კულტურა უმოკლეს ვადაში იპყრობს იმ ქვეყნის მოსახლეობას, რომელთა უთავო თუ მოღალატე ხელისუფლება თავისი "დემოკრატიულობის" ნიშნად ტელეეკრანებზე ძალადობის, პორნოგრაფიის ჩვენებას და სხვა "ჭეშმარიტი ამერიკული ღირებულებების" პროპაგანდას მიიჩნევს. (ასეთ ხელმძღვანელებს ამისათვის საერთაშორისო პრემიებს ანიჭებენ, თავზე ხელს უსვამენ და "გამოჩენილ დემოკრატებს" უწოდებენ)...
...რაში მდგომარეობს სინამდვილეში ამერიკული მასობრივი კულტურის სიძლიერე? იმაში, რომ იგი ადამიანის პრიმიტიული მოთხოვნილებების, ცხოველური ინსტინქტების დაკმაყოფილებას ემსახურება. ცალკეული ადამიანისათვის, რომელსაც სულიერებაზე პრეტენზია მაინცდამაინც არ გააჩნია, ძალზე მიმზიდველია ამერიკული ღირებულებები, რომლებიც მომხმარებლობასა და ეგოიზმს ეფუძნება.
...ქართველ მოღვაწეთა უმრავლესობა, პრეზიდენტით დაწყებული და ნებისმიერი კლერკით დამთავრებული, ისე ოცნებობს ევროპულ ცივილიზაციასთან "შეერთებაზე", როგორც ციურ მანანაზე. მაგრამ ნახეთ, რა აზრისაა ამ პერსპექტივაზე ჭკვიანი ქართველი, რომელიც წლების განმავლობაში ევროპაში ცხოვრობს და მოღვაწეობს – ცნობილი კინორეჟისორი ოთარ იოსელიანი. მან ერთ-ერთ ინტერვიუში განაცხადა: "ღმერთმა დაიფაროს საქართველო ევროპულ ცივილიზაციასთან მიახლოებისაგან, რადგან იგი უბრალოდ არ არსებობს... თუკი საქართველოში კიდევ რამე დარჩა კულტურიდან, რაიმე წმინდა, ყველაფერი წაიშლება ევროპასთან მიახლოებისას. ამიტომ, სურათი საკმაოდ სამწუხაროა და ვინ იცის, იქნებ საკუთარ თავში ჩაკეტვა საქართველოსათვის ყველაზე უკეთესი იყოს..."
ალექსანდრე ჭაჭია, 1997 წლის დეკემბერი".

აღიარება აუცილებლად მოვა...

წარმოგიდგინო ქართველი მამული შვილისა და თავისი კუთხის ღირსეული შვილის ბატონ მურთაზ ჯანჯღავას წიგნ "მეგრული ენის ფენოტიპი". წიგნის რედაქტორია ფილოლოგიის მეცნიერებათა კანდიდატი, პედაგოგიური მეცნიერებათა დოქტორი, საქართველოს განათლების მეცნიერებათა, აგზაზეთის მეცნიერებათა და ფაზისის აკადემიების აკადემიკოსი, გიორგი ლეონიძის პრემიის ლაურეატი ჯემალ ჯინჯიხაძე. ავტორი დიდ მადლობას უძღვნის წიგნის გამოცემაში გაწეული გარკვეული ფინანსური დახმარებისათვის საქართველოს პარლამენტის წევრს, აკადემიკოს ფრიდონ თოდუას.

გახტო "ილორის" მკითხველებს ვთავაზობთ ამონარიდებს აღნიშნული წიგნიდან.

ჩვენ აღვნიშნეთ, რომ ქართული წყაროს მიხედვით თავდაპირველი ენა იყო ასურები, ხოლო ბიბლიის "მეგლეჯარები" თავდაპირველ ენად ებრაულს მიიჩნევენ. ევრიპტური დოკუმენტების მიხედვით კი უძველესი ენა ფრიგიულია. იუზუიტი დარამენტი თავის სენსაციურ წიგნში "ძველი შესაძლებლობა", გაამყარებს, რომ ბასკური ენიდან წარმოიშვნენ მსოფლიო ენებით. ავტორი "გავარწმუნებს", რომ ბასკური ენის ყოველი ასო მისტიკურ საიდუმლოებას შეიცავს. ხალხის წარმოდგენით ბასკური ენა "რადაც საკვირველი და გამოუცნობი ფენომენია". მეცნიერებაში არ არის დადგენილი, თუ რომელი ენა იყო თავდაპირველი ენა. ამის დადგენა საერთოდ შეუძლებელია.

მეცნიერებაში წამოყენებულია ბასკთა და ქართველთა ნათესაობის თეორია. მეცნიერებები საუკუნის დასაწყისში ევროპელი მეცნიერი პეტრე ასი ფიქრობდა, რომ ბასკები, რომლებიც გადასახლებულები არიან საქართველოდან, ებრაებზედ ენათესავებიან ქართველებს. გამოჩენილი ორიენტალისტი პენრი კლაპროტი იძლევა ბასკურ-ქართული დიქციონარის შესატყვისობებს. მსგავსი ხასიათისა ანტონ აბადის დაკვირვებები, მოცემული "ბასკური გრამატიკის შესავალიში". ესპანელი ისტორიკოსი ვიტა ზმნის ფორმათა და თვლის სისტემის ანალიზის საფუძველზე აყენებს საკითხს ბასკურ-ქართულის გენეტიკური ურთიერთობის შესახებ. ცნობილი გერმანელი მეცნიერი ფ. ჰომელი გამოთქვამს აზრს მიდრეკილი ენის (ახალელომური) ქართველურ ენებთან ნათესაობის შესახებ. გენიკური მეცნიერი პუგო შუხარდტი, რომელმაც სპეციალურად შეისწავლა ქართული ენა, აღნიშნავს, რომ ქართულს შინაგანი ნათესაობა აქვს ბასკურთან. დიდი იტალიელი მეცნიერი ალფ. ტრომბერტი ქართველურ ენებს ერთ სიბრტყეზე ათავსებს სემიტურ-ქამიტურ და ბასკურ ენებთან. ბასკურ-ქართულ პარალელებზე წერს უდიდესი ხეთოლოგი ჰ. ვინკლერი მორფოლოგიური მოვლენების შედარებით კვალობაზე. ბასკურ-ქართული ნათესაობის თეორიის მიმდევარი იყო ნ. მარტი.

გამათა მთხვევა იმპოტენი ენაში
 კოლხური ენის მეგვიდრე მეგრული ენა საოცარი და საკვირველი ენაა. უხედავმა შემოქმედმა ყველა ხალხს მისცა თავისი სალაპარაკო ენა, მათი არსებობის უფლებასთან ერთად. აზროვნება და ენა უმადლესი ჯიღღა და ღმერთისგან ადამის მოდგმისადმი ბოძებულმა, ყველა ენას თავისი უნიკალური და განუყოფელი თვისებები გააჩნია. ენა ხალხის ხან-

გრძლივი ისტორიული, სოციალური, ფსიქოლოგიური და კულტურული განვითარების შედეგია. ამა თუ იმ ხალხის სახილველო კულტურა განპირობებულია ამ ხალხის ენის ბუნების და გეოგრაფიული არიალის ბუნებრივი პირობების ზეგავლენით ძირითადად, რაც ტრადიციაში გადაიზარდა. ენა განპირობებს ხალხის ხასიათსაც.

მეგრული ენა არქაული ენაა, ამ ენას საკუთარ წიაღში წარმოშობილი სიტყვათა უმიდრესი მარაგი გააჩნია, ეს არ არის ამავე დროს სტრუქტურული ენა, რადგან სხვადასხვა ხალხებთან ურთიერთობის შედეგად ათასწლეულების მიმდინაწინ უხვად გააჩნია ნასესხობანი, რაც ნორმალური მოვლენაა.

ჩემი აზრით ღმერთის გენით თუ უნივერსალური ძალით ან ბუნების ბუნებრივი შერჩევითობის პრინციპზე შემოქმედის შთაგონებით ადამიანის სამეტყველო აპარატმა წინასწარ განსაზღვრული პროგრამით, რაც გამყარდა ძალიან ადამიანში დახვეწილი ინსტინქტთან ერთად, ყველა ხალხს თავის გეოგრაფიულ გარემოში წარმოაქმენდა და განავითარებინა ენა ისე, როგორც ეს მის გენეტიკურ კოდს შეესაბამებოდა. მეგრული ენა ბუნების სახეთა მტყვევლების შეუდარებელი ენაა. მეგრული სიტყვები ფონემათა სტრუქტურული აგებულებით ემყარება და ფუძემდებია კანონზომიერ სისტემურობის პრინციპებს. ეს სიტყვები ისევე ნაწარმოებებია, როგორც მსოფლიოს კლასიკოს კომპოზიტორთა მიერ შექმნილი გენიკური საოპერო თუ სხვა ჟანრის მუსიკალური ნაწარმოებები. აქვე აღვნიშნავი, რომ ქართველმა კომპოზიტორმა ს. ჟვანიამ, ჟურნალ "აია"-ში გამოაქვეყნა წერილი მუსიკალური ნოტების სახელწოდებათა შესახებ, სადაც ის ამტკიცებს, რომ ეს სახელწოდებები მეგრული ენით აისხნება. სინამდვილეში ნოტათა სახელწოდების მომდინარეობს X საუკუნეში ვედილ დარეცოს მიერ "წმინდა ივანეზე" დაწერილი ჰიმნის პირველი სტრიქონების მარცვლებისაგან, ხოლო ხუთი საუკუნის შემდეგ ორი ნოტის შეცვლა მოხდა დო და სი-თ.

თველი ბერძენი ავტორები ამბობდნენ, რომ სიტყვის არსი და მნიშვნელობა მის ბგერებშია გადმოცემული. ეს განსაზღვრება იმდენად ზუსტად ასახავს აღნიშნულ მოსაზრებას, რომ პირდაპირ გამიზნულია თითქოს კოლხური ენის მიმართ იყოს ნათქვამი და რომ ეს განსაზღვრება მათ თითქოს კოლხური სიტყვების ფონემურ-სტრუქტურული აგებულების დაწერილობითი ცოდნის ანალიზის შედეგად გააკეთეს.

სამყარო ხომ ფერი და ბგერაა, რითაც შექმნილია ბუნების პარამონია. მეგრული ენაში ყოველი ბგერის აზრობრივ-შინაარსობრივად ისეთ დავითრთავსთან გვაქვს საქმე, სიტყვებში მათი რიგობით მონაცვლეობა მხოლოდ მექანიკური ცვლილება კი არ არის, არამედ სიტყვის შინაარსობრივად ცვლა და ამდენად ბგერა გარკვეული ინფორმაციის მატარებელია. მეგრული ენის გარკვეული კატეგორიის სიტყვები ფონემურ-სტრუქტურული აგებულებით იმაზე მიგვანიშნებს, რომ სიტყვის ამგვარი აგებულება კანონზომიერ სისტემურობის პრინციპს მეცნიერულად გააზრების შედეგად შექმნილად გვისახავს.

ღმერთის ხელითაა შექმნილი, თუ ღმერთისა და ადამიანის ერთობლივი ნაღაწი? ხანდახან იმასაც კი ვფიქრობ, რომ შესაძლოა ეს ქურუმი-მისანთა თაობების შემოქმედების შედეგად კი იყოს. ამის საფუძველს თვითონ ეს სიტყვები მამდევნენ, რადგან ისინი არ გვანან სტიქიურად წარმოშობილებს.

დიდი გერმანელი მეცნიერი ვილჰელმ ფრაიშერ ფონ შუმბოლტი აღნიშნავდა, რომ სიტყვაში თანხმონებები ძველია, ხოლო ხმოვანი სისხლი. მეგრულ სიტყვებში თითოეული თანხმონი ბგერა ფუნქციის მატარებელია, რაც აშკარად ნათლად ჩანს სიტყვებში. სიტყვაში ფონემები (ბგერები) ისე აწონ-გაზომილად არის დალაგებული, რომ ეს სისტემატიზებულია. ამის დამადასტურებელი მგალითებით იქნება წარმართული და განხილული ბგერათა მტყვევების საკითხი მეგრულ ენაში. სიტყვებში ბგერათა რიგობით

მონაცვლეობა ერთსა და იმავე ადგილზე გვადევს სიტყვის აზრობრივ ცვლილებას. მოვიყვანო მაგალითებს: "ბიორუა" - საქანელაზე ქანაობაა, "ზიორუა" - ბზარვაა. "პიორუა" - კვირტების გამოტანაა. "სიორუა" - ჩაცურება, ჩასრი-ალეხა, "ფიორუა" - ფრიალი, მსუბუქად სიარული. "ქიორუა" მოჰნევაა. "ღიორუა" - ფიცრებად დახერხვაა. "ჩიორუა" - რბილ მიწაზე მსუბუქი ფეხსაცმელით სიარულია. "ციორუა" - ახალგაზრდულად, ნარნარად სიარულია, "წიორუა" - ძალზედ ამაღლი ტანის ქალის ტრიალი, სიარულია, "ჭიორუა" არის ფიცრის ნაპირზე ზოლის ამოყვანა. "ხიორუა" არის ფიცრებად ან შეშად მასალის სიგრძეზე დაპობა. "ზიზინაფა" - ხის მასალის წყლით გაჟღენთვაა. "კიკინაფა" სულ თვალზეში ეურებაა, ჩაშტერება. "ჭიჭინაფა" - წელის-ავან გაჟღენთვა. "ტიტინაფა" - ცურის რბილ დაბერვა, ასევე სითხის მიღებით მუცლის გაბერვა. "სისინაფა" - გარინდვაა. "ფიფინაფა" - უღვაშების აბრეხვა. "ქიქინაფა" პირის ღიდად დაღება. "ღიღინაფა" - დღის განმავლობაში მზისგან ტურტელში წელის დათობა, "ყიყინაფა" - პირის გაღავება, ყიყინაფა ასევე ნიშნავს რაიმისკენ მიშტერებას. "შიშინაფა" - ტყავის წყლით გაჟღენთვა, "ჩინინაფა" - სახტად დარჩენა, გაოგნება. "ციცინაფა" - ჩაცხრობა. "წიწინაფა" - პირთამდე ავსება სითხით, ნაყოფის დასკდომამდე დამწიფება, გულზე გასკდომა, ადგილზე გაქეცება, საშინელების მოსმენის გამო. "ჭიჭინაფა" - გულზე გასკდომა, გულის გახეთქვა. "ხიხინაფა" - ხის მასალის ან სხვა რაიმის ბოლომდე გაშრობა, ხიხინაფა ასევე არის დღე-ღამე მშობიარობამდე მისულის მდგომარეობა. "ზიორუა" - გროგობა, "თიორუა" - გაცვლა. "კიორუა" - შეკრა, "პიორუა" - ლეხვა, "სიორუა" - წვეტა-კლუტვა. "შიორუა" - ცვეთა. შიორუა ასევე ნიშნავს კონტექსტში გაკლუტებას. "ციორუა" - ცრახ. "წიორუა" - წურება, "ხიორუა" - პარვა, "რეაფა" - ვარგება. "რდაფა" - კაცის ავება. "რზაფა" - ორგანიზმში ცხელევა. "რთაფა" - ბრუნვა, ტრიალი, რთაფა ასევე ნიშნავს ავადმყოფობის გადაღებას. "რეაფა" - კლეხა, "რსაფა" - არსებობა, "რნაფა" - ქვეშაგების დაღება, "რჯაფა" - მოქცევა. "ნდაფა" - ნდობა. "ნტაფა" - გაქცევა. "ნნაფა" - ასაკში უმცროს-ფროსობა. "ნჯაფა" - წვდომა. "გაფა" - გადახდაა, "გაფა" - გაზნება, "ზაფა" - შეგუება. "ლაფა" - ვარდნა, ერთობა, "ნაფა" - ვნება. "პაფა" - სხვის ექყოფაზე ყოფნა. "ყაფა" - სათუბო, "შაფა" - დაშაფება. "ზაფა" - მშობიარობა.

ახლა მოვიყვანო მაგალითებს, როდესაც სიტყვის ფუძის ბოლოში ბგერათა მონაცვლეობა (სუფიქსებში) როგორ იწვევს სიტყვის აზრობრივ ცვლილებას. "ბონუა" - ბანვა, "ბონაფა" - გაპირ-დაპირება. "გორუა" - ძეხა, "გორაფა" - გინება. "გოლაფა" - დავარდნა. "დოლუაფა" - ამბორო. "თოლუა" - თლა. "თოლაფა" - დათვალეობა. "კოლუა" - ძვალში ტეხვა, "კოლაფა" - ღვიძის ან სხვა რაიმის გამწვარება. "ლოლუა" - ლამპისგან გამურვა, "დოლაფა" - პირში გემოს მოკიდება. "წოლუა" - დაცლა, "წოლაფა" - მოცალეობა. "ხონუა" - ხენა, "ხონაფა" - მარხვა. "წორუა" - შეუღლება. "წორაფა" - გასწრება, დასწრება. "წურუა" - პირუტყვზე დაღლის ნიშნის დაღება. "წურაფა" - მითითება, მიმართულების მიცემა, "შურუა" - თავის ან კატის მიერ საჭმელზე პირის დაღება, წაბიდწვა. "შურაფა" - დაწონვა. "რინუა" - თოფის ჩახმანზე შეენება. "რხინაფა" - ხის მასალის ან რქინულის მშრალად ღებობა. "წკურუა" - თვალის დახუჭვა. "წკურაფა" - თვალის კუსვა. "ჭკურუა" - მიცვალეობის ხელების გულზე დაკრევა. "ჭკურაფა" - გულზე ხელის დაკრევა. "ჭუაფა" - წვა, "ჭუაფა" - წამოტყევა. ასეთი მაგალითების მოყვანა უხვად შეიძლება.

მეგრული ენა თავისი გრამატიკით და განსაკუთრებული საოცარი უნივერსალური ხმებით იმას მოწმობენ, რომ მას გამოვლით აქვს განვითარების დიდი და ხანგრძლივი გზა, რითაც მიაღწია უნიკალურ სრულყოფას. მეგრული ენა მოდიოდა მარადიული სრულყოფით, რაზედაც მტყვევებენ მისი განუყოფელი ხმები. თუ მეგრული კარგად არ

იცი, ამის ნაწევლომა ძალზე რთულია. იმდენად ბუნებრივი ნაქსოვი აზრი დევს მეგრულ სიტყვაში, რომ თარგმნა პირდაპირ შეუძლებელია. მეგრული ენა ძალიან შორეულ წარსულში ისმოდა, რასაც მეტყველებს სიტყვების მითიური ქვეტექსტები.

ათასწლეულს ორმოცდაათობიანი წლის იენისში მზის დაბნელების მეორე დღეს სამოცდათორმეტი წლის კაცის ბესარიონ თორდისაგან ტაცი-ტეცის ხსენებულ ცაისში (ეკვი) ჩემს მშობლიურ სოფელში მოვიმინე, რომ ფრაზა მეგრულია: "მარგალური ნინა ბრამე ტიბირს დო მეჭედა ტიბირს რე კილელირი" - მეგრული ენა მსხვილ საცერში და წმინდა საცერშია გამოსული (გამოცრილი).

ყოველი სიტყვა ბეგრისაგან შედგება, ამიტომ პირველი იყო ბგერა, ხოლო შემდეგ იყო სიტყვა. მეგრულ ენაში ყველა ბგერა სიტყვაა და თანაც ზოგი მთავანი რამდენიმე მნიშვნელობის მატარებელი გახლავთ. აქ ჩვენ მხედველობაში არ გვაქვს გრამატიკული ნიშნები. მოვიყვანო ბგერებს, რომლებიც შემდეგ გვეუბნებიან: "ა" - ნიშნავს აი-ს, ა შორისდებულა და გამოხატავს შეცხადებას, "ზ" ღვრია, მაგალითად: წყარ ბ - წყალი ღვრია. ბ წყარი - ღვრია წყალი. თუ ზმნის უსწრებს არსებითი სახელი, მაშინ მას ბოლოში ი ეკვეცება და თუ ზმნა უსწრებს არსებით სახელს, მაშინ მას ბოლოში ი არ ეკვეცება. ბ ჯოღორი - აბია ძაღლი, ჯოღორ ბ - ძაღლი აბია...

...ახლა მოვიყვანო მაგალითებს ორი ან სამი თანხმონი ბგერისგან წარმოებული ზმნების ემფატიკური ნახეარზობიანი ბგერის გარეშე. ეხენია: ნდ - ნიშნავს ენდობა. ნჩ - ნიშნავს ასაკით ან ჩინით უფროსია, ნჭ - ნიშნავს წვედება, რცხ - ნიშნავს ნაწილებად დაყო. საინტერესოა, ეს ზმნა, რომელსაც ფუძის ბოლოში ცვლილებით ფ და ლ მონაცვლეობით რცხუაფა, რცხუაფა, საწინააღმდეგო მოქმედებას რომ აღნიშნავენ. რცხუაფა ნიშნავს ფიცრის ან ქსოვილის ნატრებად ჩამატებას - ჩაღებას. დორცხუაფა ნიშნავს დაარსება-დაფუძენებას, რჩხ - ნიშნავს გარეცხვას, მსგავსი მაგალითების უხვად მოყვანა შეიძლება.

მეგრული ენის შესახებ იოსებ ყიფშიძის ერთ-ერთი დასკვნა ასეთია: "მეგრულში, რომელიც შემოხედული არ არის არავითარი საგრამატიკო ნორმებით, უპირატესობა ეძლევა ფონეტიკურ დასაბამს". ჩვენ სულ მაგალითების ჩვენება გვაქნება საუბარი, თუ სიტყვის ერთსა და იმავე ადგილას ან ადგილებზე ბგერების მორიგი ცვლით როგორ იცვლება სიტყვათა შინაარსები. ავიღოთ სიტყვა ბელენი, რომელიც ბლავდის ნიშნავს. მაგალითად: ჩხოუ ბელენანც - ძროხა ბლავის მსხვილ ხმაზე. ჩხოუ პელენანც - ძროხა ბლავის წვრილ ხმაზე. ეს ძროხის სხვადასხვა ხმების არიან. ჩხოუ დელენანც - ძროხა ბლავის რაღაც განსაცდელით, შეიძლება ჩაიხლართა და იხრობა. ჩხოუ ყელენანც - ძროხა ძალიან ძლიერ ბლავის და ეს ხდება, როცა ატეხილია. სიტყვის ფუძის პირველი პირველი ბგერის მორიგი ცვლილებით მიღებულია ბლავილის ოთხი სახე. ბგერა "ბ" იძლევა მსხვილ ხმას. ბგერა "პ" იძლევა წვრილ ხმას, ბგერა "ღ" იძლევა მაღალ მსხვილ ხმაზე ბლავილს. ბგერა "ყ" იძლევა შედარებით წვრილ, მაგრამ ძალიან მაღალ ხმაზე ბლავილს. სიტყვათა ფუძეებში თანხმონი ბგერათა კლავიშებით მონაცვლეობა თუ როგორ იძლევა ადამიანთა განსხვავებული ხმის ტემბრების აღბეჭდვას. ამას ჩვენ ქვემოთ ვნახავთ. ასევე თანხმონი ბგერების მონაცვლეობა ახდენს სიტყვათა ფუძეებში ტიპების თავის კარგებას-სახის და საერთოდ სხეულის გაგვიან დასურათებას. სიტყვათა ფუძეებში ხმოვანი ბგერები ა, ე და ი ურთიერთმონაცვლეობით სიტყვას შინაარსს უცვლიან. მაგალითად ავიღოთ სიტყვები კვანია და კევიცი, რომელთაგან კვანია ნიშნავს კობხას, რომლის სიარული, დაჯდომა, დაწოლა თუ სხვა მოქმედება კობხად სრულდება.

მურთაზ ჯანჯღავა (გაგრძელება შემდეგ ნომერში)

ბაზეთი "ილორი" უძღვება რუმბიას "მსოფლიოს დიდი ფეხბურთელები"

მსოფლიოს დიდი ფეხბურთელები

მას შემდეგ, რაც მე-19 საუკუნეში ინგლისელებმა აღადგინეს სპორტის უძველესი სახეობა, მსოფლიოს ყველა ქვეყანაში იბადებოდნენ დიდი ფეხბურთელები, რომლებიც ქმნიდნენ მთელ ეპოქას და მათი მიღწევები...

ქინეული მოთხოვნის შედეგად "ბენფიკა" იგი შეიძინა ერთ-ერთ პროვინციულ კლუბ "ბარეირენსე"-საგან. სწორედ მწვრთნელ ბელა გუტმანის წყალობით, ჟოზე აუგუსტო, მოკლე ხანში, მარჯვენა ფლანგის ერთ-ერთ წარმატებულ ფორვარდად იქცა.

ჩემპიონატზე, როცა ჩილეელთა კარში გაიტანა ბურთი 11-მეტრიანი საჯარიმო დარტყმით, შემდეგ კი მატჩის შემდგომი პენალტების სერიაში საფრანგეთის ნაკრების წინააღმდეგ...

რობერტო ბაჯო

დაიბადა 1967 წლის 18 თებერვალს, იტალიაში. თამაშობდა კლუბებში: "ფიორენტინა", "იუვენტუსი", "მილანი", "ბოლონია", "ინტერნაციონალე", "ბრეშია".

რობერტო ბაჯო ყველაზე ძვირადღირებული ფეხბურთელი გახლდათ, როცა 1990 წლის მსოფლიო ჩემპიონატის წინა დღეებში "იუვენტუსმა" იგი "ფიორენტინასაგან" შეიძინა 8 მილიონ ფუნტ სტერლინგად.

გორდონ ბენქსი

დაიბადა 1937 წლის 29 თებერვალს, თამაშობდა კლუბებში: "ლესტერი" და "სტოკი".

გორდონ ბენქსი ჩესტერფილდის ცნობილი "შეკარეთა სკოლის" აღზრდილი გახლდათ და ინგლისის ნაკრების შემადგენლობაში მთელი მსოფლიოში გაითქვა სახელი. მას დამყარებული აქვს ყველა ის რეკორდი, რაც შეიძლება შეკარეს მოეპოვებინა - ინგლისის ნაკრების შემადგენლობაში სულ ჩატარა 73 მატჩი, მათ შორის, ზედიზედ ჩატარა 23 მატჩი, შვიდ მატჩში საერთოდ არ გაუშვია გოლი.

გიორგი ჯალაღანია

ჟოზე აუბუსტო

დაიბადა 1937 წლის 13 აპრილს, თამაშობდა კლუბებში "ბარეირენსე" და "ბენფიკა". აუგუსტო თამაში დაიწყო როგორც ცენტრალურმა თავდასხმელმა და უკვე პორტუგალიის ნაკრების შემადგენლობაში ჰქონდა ჩატარებული რამდენიმე მატჩი, როცა ცნობილი პორტუგალიელი მწვრთნელის ბელა გუტმანის და-

იჯამარი

- გუშინ, პირიდან ალკოჰოლის სუნი რომ არ ამომსვლოდა, არაფი ოყნით გავიკეთე.
- მერე?
- დღეს ფეხები მიკანკალეს და უკანალი მისკდება...
- ყველა ქალის მიზანია წარმატებით გათხოვდეს და შვილები გააჩინოს.
- ყველა კაცის მიზანია ქალს ეს გადააფიქრებინოს.
- ვანო, რატომ არ ირთავ ცოლს?
- ...სულ შენ ცოლზე ფიქრობ.
- ...შენი დედა კი...
- ...ნუ ნერვიულობ, უბრალოდ ფიქრობ, რომ მეც ეგეთი ნაგავი შემხვდება!
- ბიჭებო, ნეტავი იცოდეთ, როგორ მინდა ბაღეტზე სიარული, პირდაპირ სული მეღვება...
- მერე, რა გიშლის ხელს?
- ჩავიხადო და გაჩვენო?
- ექიმო, იცით, მთელი დღე ჩემს ძაღლს ვესაუბრები!
- ...მერე რა, ეს სრულიად ნორმალურია, ბევრი პატრონი ესაუბრება ძაღლს.
- ჰო, მაგრამ ყოველ 15 წუთში მიჩვენებს.
- მითხარი ვინ არის შენი მტერი და გეტყვი დაგრჩა თუ არა მეგობრები.

ჩვენს მკითხველებს ვთავაზობთ მარტვილის მკვიდრის, "ფაზისის" აკადემიის წევრის ბატონ ომარ ხუხუას მიერ მეგრულ ენაზე შექმნილ ერთ-ერთ ლექსს

ჯგეფიში დუნაჩინა

(მეგრულ ენას)

გურიშა დინაჯინა,
ჯგეშიში დუნაჩინა,
ვაგიჭყოლიდუა
ქიანაში გუნარჩინა-
ნაღურჭულაცალი
მარგალური სქანი,
ჩონგურიშინერო
ენწყილი დო სქვამი!
ჩონგურიშინერო-მა,
ენწყილი დო სქვამი-მა!
ირო რჯგინა ვარე,
ირო რჩქილა ვარე,
ფერი ვემკიოთა
დღასუ ვეშვანგარე!
ქუ-დოქუედე,
რკინა-დოშუედე,
ფური-დოფუდე,
ჯგირი-დოჩუედე!
ფური-დოფუბღერექ მა,
ჯგირი-დოფუდექ მა!

ღმერთო, მართლა გიჟ-პრასუაბი ხომ არა ვართ?

ეს უკეთურები, გახრწნილების მონები თავისი მადღაფარდოვანი ლაქლაქით თავისუფლებაზე, ევრო-ამერიკული თავისუფლების წესზე, დემოკრატიაზე, ბევრს აცდუნებენ და ღმერთის წინაშე დანაშაულს ჩადიან „რამეთუ გარდარულად ამოებისა ზრახვითა მიიზიდავენ გულის თქუმასა ხორცთა ბილწებისასა, რომელნი-იგი ჭეშმარიტებით ღვთისმეტყველებს არიან და რომელნი-იგი საცთურსა შინა იქცევიან.
თავისუფლებასა აღუთქუმენ მათ და იგინი თვით მონა არიან ხრწნილებისა, რამეთუ რომლისაგანცა ვინ ძღუულ არიან, მისდაცა დამონებულ არან.“ (2 პეტრე, 18,19).
ნებისმიერი ნორმალური ადამიანი, ქრისტიანი იქნება ის თუ მუსულმანი, ამას მნიშვნელობა არა აქვს, როცა „საიდუმლო სირობას“ გაეცნობა, ბუნებრივია, აღშფოთდება და როცა მათ სამართლიან აღშფოთებას სატანის ნიშნით დადგანს მთელი დოქტრინის გაწვევით ეს ორფეხები ცინიზმით პასუხობენ, ხრწნილებს ამართლებენ თავისუფლებაზე და დემოკრატიაზე ლაქლაქით, აწ უკვე საძრახის ტელეარხ „გაგასისი“ მსგავსად ახდენენ ჩხუბის პროვოცირებას, საქმე გვაქვს აშკარა უკეთურებასთან, საქმე გვაქვს საზოგადოების გაფარავანირებასთან!
ეს სენშეყრილი ან უნდა მოიკვეთონ, ან მათი სარეცლები გავიზიაროთ!
ვინც „საიდუმლო სირობის“ მორალს დაიცავს, პოლიტიკოსი იქნება ის თუ იურისტი, და გაამტყუნებს გარყვნილების წინააღმდეგ მებრძოლ ადამიანებს იმ მოტივით, რომ კონსტიტუცია კრძალავს საზოგადოებრივი წესრიგის დარღვევას, ჩხუბს, აჯალ-მყავს, მე მათ ვეკითხები (მათ შორის ილია ჭავჭავაძის სახელობის უნივერსიტეტის რექტორ ვიგი თეგზაძესაც - „ილორი“): შეიძლება მიამუნვიით საკუთარ დედასთან, მასთან, ერთი სქესის წარმომადგენლებთან სექსუალური კავშირის დამყარება?
საქმეს ისეთი პირი უჩანს, რომ სულ მალე „თავისუფლების ინსტიტუტის“ მოთხოვნით პარლამენტი ამგვარ კანონსაც მიიღებს, მაგრამ ნუ დაგვაფიქვდება, რომ არსებობს ცვალებად, ეფემერულ კაცობრივ კანონებზე უფრო მაღალი, მარადიული, დეოთაბრივი კანონები, რომლებითაც უნდა ვიცხოვროთ, რათა მიამუნვებს არ დაგვამსჯავსოთ!
თენგიზ კუბლაშვილი,
ფსიქოლოგი, წმინდა ანდრია პირველწოდებულის სახელობის სემინარიის ყოფილი პედაგოგი.

მთავარი რედაქტორი: როლანდ ჯალაღანია
მთ. რედაქტორის მონაღბილ: დავით ქობალია
ტექნიკური რედაქტორი: მიხეილ ჩოლოყაშვილი
ბაზეთის მენეჯერი: ზურაბ ქობალია
www.ilori.ge
e-mail: elisabetthal@yahoo.de
რედაქციის მისამართი: თბილისი,
ზანდუკელის ქუჩა №1
სარეგ. №01018002930